

Секрет дому на озері
Нуала Еллвуд

Ліза з маленьким сином тікає від чоловікатирана. Будинок у глухому провінційному селищі видається чудовим місцем, щоб сховатися. Ліза не підозрює, що колись цей будинок ледь не став могилою для дівчини на ім'я Грейс, яка потерпала від знущань батька – колишнього військового. Ці стіни – свідки моторошного вбивства, таємницю якого поглинуло мовчазне озеро. Жінка відчуває: вона в небезпеці. Проте не знає, що той, хто скоїв цей злочин, усе ще на свободі. Ліза навіть не уявляє, як близько перебуває ця людина і як таємниця будинку на озері пов'язана з тим, що колись вона скоїла...

Нуала Еллвуд

Секрет дому на озері

Присвячено Артуру та Неллу

На мою думку, не існує для дитини потреби сильнішої, аніж потреба в батьківському захисті.

Зигмунд Фройд

NUALA ELLWOOD

THE HOUSE ON THE LAKE

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»

Електронна версія зроблена за виданням:

Original English language edition first published by Penguin Books Ltd, London. The author has asserted her moral rights. All rights reserved

Перекладено за виданням: Ellwood N. The House on the Lake : A Novel / Nuala Ellwood. – Penguin Books, 2020. – 312 p.

Переклад з англійської Олексія Чупи

© Nuala Ellwood, 2020

© pexels.com / Cameron Yartz pixabay.com / dreamypixel unsplash.com /
Малин, обкладинка, 2021

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою,
2021

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад і художнє оформлення,
2021

Пролог

Кров.

Це все, про що я можу думати, зіщулено забившись у куток. Я заплющую очі,
але однаково її бачу – темну багряну пляму на свіжому снігу.

Його кров.

Я підіймаюся та визираю у крихітне віконце. Досі падає сніг. Білі
пластівці кружляють у повітрі, закриваючи від мене скелю та ліс, що за
нею. Усе залишилося таким самим, як і було, і водночас – усе змінилося.
Краєвид, що його я колись так любила і який цінувала, зробився тепер
безмежно потворним.

Він прогнів. До самого серця.

«Нічого у мене не залишилося, – думаю я, зачиняючи вікно, – нічого, окрім
жахливих образів, що вирують в голові».

Протягом останніх чотирьох днів я не промовила ані слова. У серці моему
згасла остання надія. Я залишилася сама, цілковито сама.

Повертаюся углиб кімнати. Ковдри мої лежать там же, де я їх залишила.
Спробувала було заснути, але марно. Щоразу, коли я заплющую очі, то бачу
його обличчя, і згадую, що саме я втратила.

Любов.

Сім'ю.

Дім.

Це було все, чого я прагнула. Усе, чого потребувала. І поки не стало занадто пізно, я цього просто не усвідомлювала.

Я беру ковдру, стріплю її. Частинки пилу підіймаються в повітря, вони потрапляють мені в горлянку, і я починаю кашляти. Потім я чую... Стукіт. Він лунає голосніше, і я не одразу розумію, що це стукають знизу. У вхідні двері. Хтось грюкає у вхідні двері. Серце мое починає калатати.

Він повернувся. Я знала, що він повернеться.

Я підбігаю до дверей, що ведуть із кімнати, широко їх прочиняю та, злітаючи по сходах униз, обіцяю собі подумки, що відтепер усе буде добре, що я змінюся на краще. Жодних скарг або суперечок – я буду вдячна за родину, яка в мене є, за людину, яку я кохаю понад усе у світі.

Утім, коли я опиняюся вже біля вхідних дверей, мене вітає жіночий голос:

– Поліція. Відчиніть!

Цей різкий та загрозливий звук, здається, прорізається крізь важкі дерев'яні двері – і я тремчу, застигнувши біля них.

– Відійдіть.

Потім – пауза, після якої двері злітають із петель від потужного удару, і в мій бік кидаються, хапаючи мене за руки, двоє офіцерів у формі – чоловік і жінка.

Це сталося настільки швидко, що я ледве встигаю відхекатися; мене виводять надвір і краєм вуха я чую кілька сказаних ними слів.

В останні миті перед тим, як вони мене забирають, усе стає нарешті на свої місця. Тиша. Кров. Нічні жажіття.

Я усвідомлюю, що трапилося.

Це я.

Це я його вбила.

Частина перша

1. Ліза

9 грудня 2018

Коли наша автівка з'їжджає із траси у плетиво вузьких і покручених сільських доріг, Джо починає кричати. Я викручую ручку гучності радіоприймача майже на повну й щосили чіпляюся руками у кермо, сподіваючись, що біт пісні гурту Little Mix його бодай трохи заспокоїть. Ба більше – я сама підспівую їм, наскільки мені дозволяє голос, і взагалі, поведжуся так, ніби усе добре, і ми з моїм маленьким хлопчиком просто вибралися на веселу прогулянку за місто. Я намагаюся не думати про Марка і про те, що він зробить, коли зрозуміє, що ми втекли, але мені всюди лунає його голос. Він звучить просто в моїй голові, перекикуючи музику: «Ах ти ж, хвора на голову курво, – погрозливо каже він, – якого біса ти накоїла?» Я роблю ще голосніше, але Марків голос не зникає.

– Хочу до татка, хочу до татка! – продовжує волати Джо на задньому сидінні.

Раптом серце починає калатати важче і сильніше – уже знайомий передвісник серцевих нападів, що дошкуляють мені останнім часом.

Вимкнувши радіо, я повільно видихаю, намагаючись дотримувати техніки, що її навчилася на консультаціях у психолога, на які вони змусили мене ходити.

Вдих. Видих. Вдих. Видих.

– Усе добре, зайчику, – кажу я, коли серце мое заспокоюється. – Мама просто взяла тебе у велику і цікаву подорож. Ми ідемо на село, там будуть овечки, корівки та ще безліч усякої цікавої всячини, і ми мешкатимемо у гарному будинкові! Обіцяю, тобі сподобається.

Я дивлюся на його обличчя у дзеркалі заднього виду. Його великі блакитні очі почервоніли від сліз. Нижня губа дрібно тремтить; він відвертає голову й дивиться у вікно.

– А ну, Джо, – промовляю я якомога енергійнішим голосом, – перевірмо, чи не видно у віконце якоїсь овечки?

Але поля обабіч дороги порожні, а паркани вкриті грубим шаром паморозі. Ані овець, ані коней – узагалі, жодних ознак життя. Їдучи цією пустельною місциною, я відчуваю, як усередині мене все холоне від страху. Якого біса ти робиш, Лізо...

«Просто розвернися і повертайся додому, – кажу я сама собі. – Ти не мусиш через усе це проходити. Ще не пізно все виправити».

Але потім я згадую спотворене ненавистю обличчя Марка і думаю про аркуш паперу в моїй сумці з намальованим маршрутом до місця, де можна буде сховатися. Я багато місяців ховала цей папірець – тепер настав час його використати.

Тільки ось тепер, коли я вже у дорозі, мене долають сумніви. Коли я виїжджала, то була впевнена в тому, що роблю, на сто відсотків, але

тепер чую у своїй голові голос мого батька – голос прагматичний та розумний.

«Ніщо не дістається просто так, Лізо».

І якась частина мене знає, що його правда. Невже я щойно припустилася найбільшій помилки у своєму житті?

– Не хочу з тобою! Хочу до тата!

Голос Джо вириває мене із задуми, і, хоча його слова боляче ранять мене, я розумію, що вибору мені не залишилося. Я мушу зробити це. Іншого шляху немає.

Я щосили тримаюся за кермо, аж раптом перед нами з'являється дорожній знак. «Гарроубі». Я впізнаю назву цього села – її написано на моєму папірці. Звучить дуже банально, але коли я повертаю ліворуч, то бачу, що «село» насправді являє собою кілька старих халуп із ганками, з коминів яких клубочиться в небо дим. У повітрі висить сірий туман, ми проїжджаємо повз оброблений вапняком мінімаркет із газетною стійкою та старими різдвяними декораціями біля входу. Там же стоїть схожий на примару надувний сніговик. І раптом я здригаюся усім тілом, пригадавши Різдво 2016-го – крики та кров, ціле море крові; відтоді у мої кістки назавжди в'ївся страх, і мені стало остаточно зрозуміло, у якому жакливому становищі я перебуваю.

– Джо, а ну, дивися хутчіше, – кажу я, показуючи пальцем у вікно та відчайдушно намагаючись говорити весело. – Бачиш, який сніговик? Оце він смішний, не?

– Хочу до татка! – кричить малий у відповідь. – Де татко?

Мені від цих слів крається серце. Я хочу кричати йому, що я – його матуся, що я люблю його понад усе на світі! Але йому це байдуже, тому я лише заспокійливо шикаю на нього, після чого вимикаю радіоприймач і вмикаю придбаний учора диск із казками.

Спершу лунає жвава мелодія, а потім – тихий голос з американським акцентом починає читати «Там, де живуть чудовиська»[1 – «Там, де живуть чудовиська» – дитяча книжка з картинками американського письменника та художника Моріса Сендака.]. Коли я була маленька, це була моя улюблена книга; сподіваюся, Джо вона також сподобається. Раптом він припиняє плакати.

– Ну що, так краще? – цікавлюся я за кілька хвилин, не зводячи очей з дороги.

Але він не відповідає. Він повністю занурений у слухання.

– Дякую тобі, Господи, – шепочу я, вдячна за тишу.

Ми були на краю села. Небо темнішає, праворуч з'явилися будиночки з червоної цегли. Під'їхавши ближче, я бачу на дерев'яному знаку написані чорною фарбою слова «ДЕНЬ УСІХ СВЯТИХ» і чоловіка, який стоїть перед входом до церкви.

Священник. Коли ми проїжджаємо повз нього, я ловлю на собі його погляд і пригадую, як востаннє відвідувала каплицю, а мої руки були вкриті саднами. Від цього моею шкірою пробігає мороз. Я відганяю ці спогади й зосереджуюся на дорозі. Навігатор сказав, що мені потрібно проїхати цією дорогою за село ще зо п'ять кілометрів, хоча я більше покладаюся на слова із записки, що врізалися мені у пам'ять. «Виїдеш просто до озера. Його неможливо пропустити».

Коли я іду вузькою дорогою, пагорби обабіч мене височіють, начебто розгорнуті сторінки книжки-розкладачки. Небо стає темно-сірим. Западає ніч. Не видно ані будинків, ані людей. Навіть жодного автомобіля не іде назустріч. Мою грудну клітку розпирає від тупої паніки, я відчуваю, як вона підіймається аж під горло. Я зосереджуюся на м'якому голосі з аудіодиска, що описує диких чудовиськ та їхнє страшне ревіння, і раптом мені знову стає ніби шість років, і я ніби знову згорнулася клубочком на канапі біля тата, а він читає мені історію про молодого хлопця, який вирушив у далеку подорож морем.

Ці спогади заспокоюють мене, я сідаю рівно та зосереджуюся на дедалі сильніше розбитій та вибоїстій дорозі. І ось раптом, коли ми виїжджаємо на вершину пагорба, переді мною з'являється він – безкрай чорної води. Я під'їжджаю. Буцімто просто з озера виростає та набуває форми тінь – і я бачу високу будівлю із чорного каменю, із заграбованими вікнами. «Цього просто не може бути», – думаю я, пригальмовуючи біля озера. Цей будинок зовні нагадував в'язницю або одну з тих психушок, де замикали людей у Вікторіанську епоху. І очевидно, що там багато років не ступала нога людини – будівля майже повністю розвалена. Я дістаю записку зі своєї сумочки й читаю, молячись, аби виявилось зрештою, що я просто не туди звернула.

Я дивлюся у вікно. Біля дверей висить табличка, але світла для того, аби зрозуміти, що там написано, бракує. Я складаю записку та повертаю її до сумочки.

– Дві хвилини, Джо, – кажу я, обертаючись до нього.

Він швидко заснув, притулившись щокою до свого затяганого іграшкового зайця.

Обережно, намагаючись його не розбудити, я відчиняю двері та виходжу назовні. Повітря холодне, лютує кусючий вітер. Я застібаю пуховика, підходжу до будівлі. Згадуючи нашу з нею останню розмову, відчуваю, як мені судомить живіт. Усі казали, що їй геть зірвало дах. А що, як усе це якийсь божевільний жарт?

На краю озера розбита пристань. Біля неї бовтається, похитуючись на вітру, старий гребний човен. Бам, бам, бам. Від цього звуку шкіра моя вкривається сиротами, і я поспішаю до будинку.

Зблизька він здається ще більшим – велетенське страхопудало, що нависає наді мною, немовби корабель. Вікна темні, із товстим шаром грязюки, а просто переді мною – важкі дерев'яні двері із мідним молотком посередині. Табличка, яку я бачила з машини, теж була вкрита грубим шаром

бруду. Я роблю крок уперед, витираю її тильною стороною руки й читаю ім'я, написане схожим на дитячий почерком.

«Ровен-Айл». Це він. Це – той будинок.

І я чи то кроком, чи то бігом повертаюся до машини. На щастя, Джо все ще спить на задньому сидінні. Я відчиняю дверцята з боку водія і плюхаюся на своє сидіння. Треба потрібно просто ввімкнути двигун і забиратися звідси геть. Оце було б розумне рішення. Але потім я замислююся над тим, що я накоїла і як сильно розгнівається Марк. Вороття мені немає.

Ні, тільки не до того пекла. Я намагаюся варіювати інші варіанти. Готелі. B&B. Але це – короткострокове рішення, до того ж, ураховуючи вартість номерів, грошей мені вистачить усього лише на кілька днів. Словом, інших варіантів у мене немає. Іншого виходу – також.

Я обертаюся і дивлюся на свого хлопчика, який спить на задньому сидінні, його м'які, світлі віи визирають з-за фіранки золотих кучерів. Я його люблю так сильно, що мені аж болять. Я – його мати і маю перебувати з ним поруч, мушу його захистити.

2. Солдат

Ровен-Айл, 2002

Це буде мій перший запис у цьому блокноті. Мені було дозволено записувати свої досягнення як елітного солдата. Ви можете вирішити, що якщо я солдат, то повинна жити з іншими солдатами в таборі або десь у пустелі, де люди скидають бомби. Але я не така, як інші солдати. Почнімо з того, що я не доросла людина, я – дівчинка. У мене чорне волосся та чорні очі, а мешкаю я у великому старому будинку, з якого видно озеро. Це не один із тих гарних будинків, як маєток Міззелтвейтів або «Зелені дахи», про які я дізналася з книжок у пересувній бібліотеці. У цьому будинку годі шукати чистих білих віконниць або вишуканих меблів. Це – темний будинок зі старими дерев'яними балковими перекриттями та кам'яною підлогою. Меблів тут у нас також небагато, лише найнеобхідніше. Утім, Серж каже, що більше нам і не треба.

Серж – це мій батько, але я називаю його «Сержем», бо саме таке звання він мав, коли служив у тій штуці, що називається SAS[2 – SAS – Special Air Service, головний підрозділ Сил спеціальних операцій Британської армії.]. Його справжнє ім'я – це СЛУЖБОВА ТАЄМНИЦЯ, хоча я сказала йому, що я добре зберігаю таємниці та нікому не скажу.

Словом, на чому я зупинилася? Ах, так. Будинок. Що ж, я тут мешкала все своє життя і нічого, окрім нього, не знала. І хоча мені подобається читати про симпатичні будинки у тих бібліотечних книжках, свій будинок я б не проміняла на жоден інший у цілому світі. Він може здаватися не таким уже і привабливим, але ми вміємо створити у ньому затишок, особливо взимку,

коли Серж витягає старі шкури тварин. Мені подобається сидіти перед багаттям, закутавши у шкури свої ноги, і слухати, як Серж читає мені вголос мою улюблену книжку «Вітер у вербах»[3 – Дитячий фентезійний роман шотландського письменника Кеннета Грема.]. Це – мої улюблені миті: коли надворі стає холодно, а ми гріємося в будинку, слухаючи казки містера Рета, містера Жабса, містера Крота і містера Борсука – моїх найкращих друзів. «Як це ти можеш із ними дружити, – питаєте ви, – якщо вони не справжні?» Але, бачте, в цьому-то і справа, Серж робить їх справжніми, скільки я себе пам'ятаю. Коли він читає уривки від імені Борсука, то надягає окуляри, а голос його робиться низьким та серйозним, так що я у своїй уяві чітко бачу старого борсука. Я бачу його з книжкою в руках, тому що він – розумний, той містер Борсук, або ж «добряче начитаний», як любить казати Серж.

Коли ж він читає від імені містера Жабса, то сідає рівно та випинає груди. І я хихочу, тому що він уже ніякий не Серж, він – дурний Жабс, що або ходить павичем по своєму маєткові «Тод-Голл», або ганяє сільськими вуличками на своїй швидкій маленькій машині.

– Біп-біп! – вигукує Серж, сидячи на стільці та вдаючи, ніби тримає кермо. – А ну, геть з дороги!

І тоді я, ніби за помахом чарівної палички, опиняюся з ним на дорозі, моїм волоссям грає вітер... хоча я ніколи у своєму житті не сиділа в машині.

Як я вже казала, Серж умів перетворити вигадку на реальність.

Хоча тут у нас не лише казочки та солдатське життя. Серж також стежить за тим, аби я здобула те, що він називає «належною освітою». Під цим він має на увазі, що я повинна навчитися важливих речей, речей, які мені допоможуть, коли я стану дорослою. Серж каже, що інші діти ходять до школи та вивчають те, що хоче уряд. «Так вони контролюють їх, – каже він, – так вони тримають їх на повідці, тому вони не ставлять питань і не починають революцій». Я не зовсім розумію, що таке революція, хоча Серж каже, що зараз би цій країні вона не завадила.

Так чи інакше, Серж учив мене добре. Я знаю напам'ять граматичні таблиці, а коли продаю яйця, що їх відкладають наші кури, то вправляюся в арифметиці. Ми встановлюємо перед будинком невелику ятку, а біля воріт ставимо знак, на якому написано, що тут можна купити свіжі яйця. Ми продаємо їх по ?2 за десяток, і, за словами Сержа, це вигідна угода. Я відповідаю за обслуговування клієнтів, оскільки Серж говорити з людьми не любить, тому я повинна вміти добре порахувати, скільки їм давати решти й усяке таке. Серж каже, що у школі я б так швидко рахувати не навчилася.

Серж навчив мене читати, коли мені виповнилося три роки. Читати я люблю. Це мое улюблене заняття, якщо не брати до уваги солдатської муштри. Коли я читаю, то в мене виникає відчуття, ніби я подорожую світом, навіть не виходячи за межі своєї кімнати. Я просто розгортаю книгу – й опиняюся в Америці чи Китаї, Індії чи Африці, а коли я закінчую читати оповідання, то відчуваю, ніби насправді перебувала у тих місцях, відчуваю пекуче африканське сонце на своїй шкірі або запах спецій на індійському базарі. Я розповіла про це Сержеві, а він відповів, що світ – це дуже небезпечне місце, і добре, що ми сидимо тут. Я знаю, що він має рацію, але потайки

бажаю опинитися під палючими променями справжнього африканського сонця або пірнути у річку Ганг. Можливо, одного дня так і станеться.

Що ж, наразі Серж каже, що в цьому будинкові ми у безпеці. Доки ми тримаємося одне одного, ніхто нас не дістане. Люди в селі лихі, їх краще уникати. Я бачила їх, бачила, як вони дивляться на нас. Одного разу ми зайшли до крамниці, бо Серж продав овечу шкуру і розжився грошенятами; він хотів залишити на дошці оголошень записку, що у нас тепер можна купити не лише курячі яйця. Але щойно ми зайшли всередину, жінка, якій ця крамниця належала, почала нас виганяти. Вона заявила, що залишити записку на дошці оголошень – це дуже дорого, а потім сперлася руками на ту штуку, що, як розповів мені Серж, називається «касою» – у ній вона тримала гроші.

– От дурепа, – сказав мені Серж, коли ми поверталися додому, – вона вирішила, що ми хочемо її пограбувати. Хіба ж вона не знає, що у нас є все необхідне?

Після цього ми до крамниці не заходили. Ми почали ставити свою ятку із яйцями та маленьку коробочку для грошей. Серж сказав, що наші яйця свіжіші, ніж те сміття, яке привозять до крамниці, і він сподівається, що тій жінці ніколи в житті більше не пощастить. А я була згодна з ним, оскільки того дня вона дивилася на нас дуже неприязно. Від цього її погляду я почувалася так, ніби ми із Сержем – погані люди. А це не так. Ми – хороші. Ми просто не такі, як вони.

Словом, у цьому будинку я можу робити, що заманеться, от тільки нагору підійматися не можна – Серж каже, що підлога там стара і прогнила, а грошей, аби її відремонтувати, у нас немає. «Ходити там небезпечно», – каже він. Утім, одного разу я туди таки зазирнула, ще як була маленькою, та сходи були такі розхитані й непевні, що я, боячись провалитися, прожогом кинулася вниз. Мені дозволено грати на задньому подвір'ї – там у нас є сад, із якого видно пагорби та ліс, хоча до лісу мені можна ходити тільки разом із Сержем. Це – правило. Та й до села ми не часто навідуємося. Але мене і так туди не дуже тягне – надто після того, що трапилось тоді у крамниці. Зрештою, і в будинку є клопіт. Навіть коли надворі стає холодно, я маю багато хатніх справ, а якщо Серж раптом побачить, що я б'ю бомки, він миттю знаходить мені роботу: начистити черевики до завтрашніх маневрів або заряджати та знову розряджати рушниці. «Треба бути готовим до всього» – так каже Серж.

А сьогодні я відчула це; відчула, як воно – бути справжнім солдатом. Сьогодні мій день народження, одинадцятий день народження. Зазвичай я починаю на свій день народження в'язати пару теплих шкарпеток на зиму. Серж приносить мені вовну, що обібрав з кущів терену, які ростуть по краях поля, де пасуться вівці. Він загортає її у пакуночок, зав'язує мотузкою та приносить до моєї кімнати разом із тацею домашнього вівсяного печива та склянкою козячого молока. Так було завжди – на кожен мій день народження, починаючи з п'яти років, відколи я навчилася в'язати.

Але цього разу все було інакше. Замість вовни я отримала в подарунок цей блокнот, і Серж сказав, що я повинна писати в ньому щодня, що це як бортовий журнал – штука, яка не завадить жодному доброму солдатові. Також він сказав, що сьогодні – дуже важливий день, який я запам'ятаю на все життя.

І він мав рацію. Це був гарний день. Тому що сьогодні я вперше вбила.

Усе почалося ще затемна. Серж розбудив мене раніше ніж зазвичай, близько 4-ї ранку. Він не дав мені навіть роздивитися подарунок як слід – сказав, що нам треба поквапитися, що це найкращий час для цього.

– Ти маєш застати їх, коли вони щойно прокинулися, – сказав він. – Заскоч їх зненацька.

Мені хотілося залишитися у ліжечку. Надворі було зимно, і їхати до лісу бажання зовсім не було. До того, це був мій день народження, а зазвичай цього дня Серж дозволяв мені спати допізна. Отже, я сховалася із головою у свій спальний мішок і сказала йому забиратися геть. Це була погана ідея. Перш ніж я вимовила ці слова, я вже чудово знала, що він мене покарає за непокору – попри те що в мене сьогодні день народження. Утім, він нічого не сказав. А це – завжди недобрий знак. Я почула, як він вибігає з кімнати.

Визирнувши зі спальника за хвилину або близько того, я побачила, що він стоїть наді мною з відром води. І перш ніж я встигла знову сховатися, він вилив його на мене.

Відчуття було таке, ніби мене одночасно вкололи сотнями маленьких холодних ножів. Я закричала та зіскочила з ліжка. Серж сказав, що це буде мені уроком. І що втома – це не відмазка. І що коли він був на великій війні, то одного разу блукав шість днів пустелею зовсім без сну. І що він не міг зупинитися, бо виконував певну місію, і що від того, як він її виконає, залежали інші люди.

– Щоб я ніколи більше не чув від тебе, що ти «втомилася»! – сказав він. – Ти мене чуєш?

Я відповіла, що чудово його чую. Він якусь мить дивився на мене, намагаючись переконатися, чи я справді маю на увазі те, що сказала, а потім вийшов, аби я могла висушитися і перевдягнутися.

А вже за десять хвилин я йшла за ним через болото у бік лісу. Темно було – хоч ти в око стрель. Серж ішов уперед, поклавши свою рушницю на згин ліктя. Я бачила, як поблискує у місячному світлі метал. Я знала, що не загублю його, якщо не відводитиму погляду від цього блиску. Я не боялася. Не тоді. Попри те, що постійно було чути якісь шуми, я знала, що це просто звуки лісу: це створіння, що не сплять уночі, блукаючи довкіл у пошуках їжі. Мене вони не лякали. Завдяки звукам, що вони їх видавали, я почувалася в безпеці.

А були ще й інші шуми – я їх не чула, натомість чув Серж. Крики та зойки людей, які, за його словами, він приніс додому з пустелі. Іноді він кричить у відповідь, а іноді затуляє вуха руками та сильно кривить обличчя. Я знаю, що коли він чує ці голоси, краще до нього не заговорювати, але намагаюся перебувати поруч, аби він знав, що він у безпеці, що він не сам.

Гадаю, деяким людям може бути мене шкода. Мовляв, я живу тут із Сержем, аби йому була компанія. Я знаю, ми живемо не так, як інші. Не так, як живуть люди, про яких я читала у бібліотечних книжках. Ті люди мешкають у великих розкішних маєтках із прислугою або в симпатичних котеджах із милими фіранками на вікнах, у яких завжди є матусі, які печуть торти та співають діткам колискові на сон прийдешній. І на те, як жив Серж, коли був маленьким, це також не схоже – а мешкав він у такій штуці, що називається «бунгало», розташована на схід звідси; і на те, як жила моя мама, яка померла в пустелі, – під палючим сонцем, харчуючись зі спільного великого круглого столу, як на її фотографії, – це також не схоже.

Але мене таке життя влаштовує. Я б його ні на що не проміняла. І хоча ми живемо далеко від решти людей, я ніколи не почувуюся самотньою, бо насправді це місце сповнене життя. Навіть о четвертій ранку, хоча ми із Сержем були єдиними людьми в лісі о цій порі, я відчувала присутність життя довкола себе. Спробую описати вам це так, ніби я досі перебуваю там, у лісі. Чути тихе цвірінкання. Це співає жайворонок. Він сидить на верхівці букового дерева, мов якийсь генерал, що роздає накази своїй армії. Потім, заглиблюючись у ліс, можна почути шурхіт листя та скрегіт кігтів. Ось лисиці, які примостилися до сну у живоplotі. Їх двоє. Лис та лисичка. Він – великий та жорстокий, із дикими очима, хижий; вона ж – тендітна і майже приручена. Іноді, коли надходять сутінки, вона наближається до будинку. Одного разу я чистила овочі до вечері, тоді вона підійшла просто до дверей. Лисиця була такою схудлою, що мені стало її шкода, я простягнула їй невеликий шматочок картоплі, а вона підійшла і взяла його з моєї руки. У неї, у цієї лисиці, добрі очі. Бурштинові очі. Як у моєї мами, яка померла в пустелі.

Утім, я відійшла від теми, як каже Серж. Розводжу оце теревені про лисиць, тоді як мала би занотувати одну дуже важливу річ.

Було так.

Після того як я почула лисиць, ми заглибилися ще на кілька метрів у ліс. Серж ішов попереду, а тоді раптом зупинився, обернувся до мене та підняв рушницю. Зовсім трохи, але достатньо, аби я побачила.

Його обличчя в місячному світі було зовсім біле, він не відривав від мене очей.

– Готова? – запитав він.

Але я не була готова. Мені було страшно. Ноги підкошувалися, мене почало нудити. Серж знає мене краще, ніж я сама себе знаю, він побачив, що я злякалася. Він опустив рушницю і почав повільно наближатися.

Потім він поклав її на землю і став біля мене на коліно. Його обличчя було тепер лагіднішим.

– Подивися на небо, – сказав він. – Що ти бачиш?

Я зробила, як він мені сказав. Над лісом висіло, ніби велетенське обличчя, біле коло.

- Лише місяць, - відповіла я.

- Справді, - промовив Серж. - Місяць. І знаєш що?

Він говорив так тихо, що мені довелося нахилитися до нього ближче, аби почути.

- Місяць не боїться, - сказав він. - Бачиш?

Мені ніколи не спадало на думку, що місяць може щось там відчувати, але я кивнула.

- Місяць, - пояснив він, дивлячись на небо, - продовжує світити сильніше та яскравіше, навіть якщо він сам-один на всьому великому небі. Розумієш?

- Гадаю, так, - відповіла я.

- Ти повинна стати схожою на місяць, - продовжив він, піднявши із землі рушницю та подаючи її мені. - Ти повинна бути сильною, яскравою та хороброю.

Я взяла рушницю до рук.

- А тепер, - сказав він підіймаючись, - я питаю ще раз. Ти готова?

- Готова, - відповіла я.

Але мої ноги тремтіли.

- Будь спокійна, - промовив він. - І пам'ятай, що я тобі сказав.

Ми вирушили далі - ставало дедалі темніше, мені навіть довелося помигати, аби очі звикли до плямистого світла. Я відчувала, що Серж невідступно слідує за мною, але не зводила очей із землі під ногами, намагаючись помітити якийсь рух. Мені тоді здавалося, ніби вуха мої широко розкрилися. Кожен звук, навіть якщо це просто десь хруснула гілочка або затріпотіли на дереві наді мною пташині крила, лунав мені вибухом.

Ми із Сержем знали цей ліс як свої п'ять пальців і могли пройти ним, заплющивши очі. Але цього ранку все було інакшим. Утім, можливо, це я змінилася. За словами Сержа, одинадцять років - це добрий вік; вік, коли ти бачиш світ таким, яким він є.

І тієї миті я побачила те, чого ми шукали.

Вона з'явилася нізвідки. Мала вгодоване тіло із брудно-коричневим хутром та чорні очі. Вона звела на мене погляд - і я завмерла на місці, немовби вкопана. Я чула, як затамував подих у мене за спиною Серж. Він не зронив ані слова, я чула у своїй голові його голос; він підказував мені, що і як робити.

- Тримай рушницю міцно, але ніжно. Так, ніби тиснеш руку достойній людині.

Ну, що вам сказати... це не так уже й легко зробити, коли вся тремтиш від холоду і страху, але я не відводила від неї погляду й намагалася заспокоїтися.

– Приготуйся до пострілу.

Я вперла приклад рушниці у плече і не спускала зі здобичі очей. Потім, утиснувшись рушницею в щоку, прицілилася. У голові моїй лунали слова Сержа:

– Знімай із запобіжника, не заплющуй очей.

Я знала, що трапиться далі. Гучний вибух. А коли ти це знаєш, то єдине, чого тобі хочеться, – заплющити очі, відмежуватися від цього. Я відчувала, що мої очі мимоволі заплющуються, але змусила себе тримати їх розплющеними.

– Не випускай цілі із поля зору.

Я поглянула на неї. Можливо, вона щось відчувала. Її оченята бігали ліворуч-праворуч. Потім вона раптом завмерла, як одна з тих крижаних статуй з моєї книжки про Нарнію. У себе над вухом я почула шепіт Сержа:

– На рахунок «три».

І я, зробивши глибокий вдих, почала відлік.

– Один.

Зігнутий палець торкнувся пускового гачка.

– Два.

Серце мое калатало так швидко, що, здавалося, зараз проламає мені грудну клітку.

– Три.

Звук пострілу був такий потужний, що ледве не звалив мене з ніг. Я хитнулася назад і махнула рушницею.

Підбіг Серж, вихопив у мене із рук зброю.

– Господи Ісусе, дитино, обережніше! – крикнув він. – У тебе в руках вогнепальна зброя, а не іграшка!

На якусь мить я забула, де стою. У вухах відлунням гримів постріл, мені зробилося мляво. А потім я побачила, як Серж іде у бік здобичі, отямилася та пішла слідом за ним на галявину.

– Я... влучила в неї? – запитала я.

Серж пригнупся над місцем, де впала тварина, але її тіло закривала від мене його довга вовняна шинель.

- Серже? Я влучила?

Він обернувся - і серце мое впало у п'яти. Я впізнала цей вираз у його очах. Розчарування.

Він похитав головою.

- Ти вистрілила їй у ноги, - сказав він. - Її паралізувало, але вона досі жива.

- Вона не може бути живою! - закричала я.

Це було неможливо. Я ж дотримувала всіх вказівок Сержа.

- Нічого страшного, - сказав він.

Він промовив це якомога лагіднішим голосом, бо чудово бачив, як я засмутилася.

- Це був твій перший раз. Тут потрібен досвід.

- І що ми з нею зробимо? - поцікавилася я.

- Треба позбавити її страждань, - сказав він. - Вона не виживе із такими ранами.

- Що ж, - сказала я. - Роби те, що маєш робити.

У відповідь Серж подивився на мене і похитав головою. На його обличчі знову з'явився похмурий вираз.

- Ні, - заперечив він. - Це - твоє вбивство. Добити її повинна ти.

Звісно, я перелякалася, але потім я подумала про самотній місяць у безкрайньому нічному небі, подумала про Сержа, який ішов пустелею без сну, потім на якусь мить згадала про маму, яка померла в пустелі, та лисицю із бурштиновими очима, але цих двох останніх я швидко прогнала зі своїх думок. Тоді я нахилилася і звернула їй шию - так Серж робить із курчатами, яких ми тримаємо в саду.

Коли все скінчилося, ми мовчки повернулися до будинку. Мої руки були в крові, а повітря навколо нас пахло м'ясом та металом. Підійшовши до дверей, Серж погладив мене по плечу і сказав, що я трималася молодцем.

Того вечора ми приготували кролика. Серж сказав, що це мій святковий бенкет. Він налив нам свого домашнього пива, а потім підняв свою склянку та виголосив тост:

- За здобич переможця!

Серж каже, що м'яса поїсти нам вистачить на п'ять разів. А потім кістки підуть на суповий набір, з якого ми приготуємо обід ще разів зо п'ять.

«Ті, хто виживає» – так називає нас Серж. Ми вдвох самотньо живемо за містом, кидаємо виклик світу й перемагаємо. І сьогодні, принісши додому цього кролика, я почувалася переможцем. Я можу пишатися собою – і Серж також.

3. Ліза

Протягом якогось часу я сиджу, намагаючись зібрати докупи свої думки. У мене за спиною тихенько посопує Джо. Я кидаю погляд на годинник, умонтований у приладову панель – 16:00. Незабаром сутеніє. А про те, аби досліджувати цей будинок у темряві, годі навіть і думати. Я дістаю з бардачка батьків ліхтарик, відчиняю дверцята автомобіля і знову йду до будинку.

Коли мої руки схопили цей ліхтарик, і з нього полилося переді мною заспокійливе світло, мені раптом примарився образ мого батька, що прогулюється у своєму довгому чорному пальті кладовищем «Гайгейт». Він якось привів мене на те кладовище напередодні Гелловін, аби «я відчула дух свята». Я посміхаюся, згадуючи його кругле рожеве обличчя, що визирало з-під капюшона його пальта, коли він стояв біля статуї Карла Маркса.

– Френку, ти анітрохи не страшніший за мокре листя салату, – посміювалася мама, коли батько спускався сходами у своєму наряді.

І вона мала рацію. Але татові було до цього байдуже. Справді велике значення для нього мало те, аби кожне свято – чи то Гелловін або Ніч багать, чи то Різдво або мій день народження – відзначали, і воно було особливим. Коли тебе люблять так, як любили мене в дитинстві, то відчуваєшся непереможною, і жодним у світі жахам тебе не здолати. Ти – під захистом.

«От би тато був тут», – думаю я, освітлюючи вхідні двері будинку ліхтариком, – він би знав, що робити. Він завжди знав, що робити.

Двері вкрито брудом та павутинням. Дотримуючи вказівок, які я знайшла у записці, я повертаю ручку та навалюся на масивні дерев'яні двері плечем. Вони трохи подаються, хоча і ледве-ледве. До моєї шкіри чіпляється павутиння, як той набридливий бур'ян, що раніше ріс у саду в моїх батьків у Гайгейті. Я витираю руки об джинси, потім навалюся на двері ще раз, поки вони нарешті відчиняються із різким, скрипучим звуком.

І ось я стою, вдивляюся у темряву, і мене переповнює дивне відчуття. Начебто крихітні голочки поколюють шкіру. Я заплющую очі та подумки загадую бажання, аби все було добре, аби там – у темряві – не чекало на мене жодне жахіття. Розплющивши очі, я знову вдивляюся у чорний дверний отвір. Так тихо, що я аж задихаюся. Треба забиратися звідси негайно. Забрати звідси Джо. Але куди мені податися? Немає куди. Я роблю глибокий вдих, швидко озираюся, перевіряючи, чи моя машина досі стоїть на місці, після чого повільно заходжу всередину.

Там мене ледве не збиває із ніг запах – огидний, тваринний, суміш смороду лайна та соломи. Я зачиняю за собою двері й помічаю, що на них з цього боку є два засуви – один вгорі, а інший знизу. Факт наявності цих засувів трохи мене заспокоює. Я можу зачинити двері та сховатися тут; сховатися від Марка та всіх моїх проблем.

Посвітивши ліхтариком, я бачу, що стіни передпокою обклеєні вицвілими жовтими шпалерами, на яких ще вгадується квітчастий візерунок. Я шукаю на стінах вимикач, але нічого не знаходжу.

Скерувавши світло ліхтарика на стелю, я бачу, що тут немає жодного освітлювального приладдя. Я йду далі; від думок про ночівлю в цьому будинкові мене починає нудити. На кожен мій крок підлога озивається шелестом; я дивлюся вниз і бачу, що вона встелена чимось схожим на соломку або траву. Пахне воно сирим і гострим, як силос. «Як тут узагалі міг хтось мешкати?» – питаю я себе, піднімаючи ліхтарик на рівень плеча і світлячи поперед себе.

З передпокою ведуть тріє дверей: одні просто переді мною, і ще двоє – обабіч. Я відчиняю ті, що ліворуч, і опиняюся у приміщенні, яке, на мою думку, має виконувати роль вітальні, бо під купами сміття можна розгледіти контури канапи. Підійшовши ближче, я розумію, що насправді «сміття» – це колекція пожовклих газет. Я беру одну з них, дивлюся на дату: 7 вересня 2003 року. Рік, коли помер мій батько. Перечитуючи дату на газеті, я пригадую весь смуток, що спіткав мене того року, і грудну клітку пробиває розряд тремтливих болю – я жбурляю газету на підлогу.

Неподалік канапи камін. Посвітивши на нього ліхтариком, я бачу, що камінна полиця вкрита шматочками паперу та старовинними пляшечками з антисептиком. Над каміном – колекція прибитих до стіни оленячих голів із рогами. Вони дивляться на мене зловісно. Я опускаю погляд і помічаю, що ноги мої немовби заплуталися у колючому дроті – але це просто тінь від рогів. Ліворуч від каміна – три хиткі на вигляд полиці, на яких стосами складено паперові книжки. Можна прочитати декілька назв: «Наука тваринництва», «Фермерський альманах», «Поворот гвинта». Я витягаю останню, пригадуючи свої заняття з англійської мови у початковій школі, і розгортаю її. Усередині неї – бібліотечна наклейка, на якій стоїть дата повернення: 10 січня 2005 року. Давно прострочена. Обкладинка запліжжена й жовта, тхне кислим, як ніби котячою сечею. Я згортаю книгу, повертаю її на полицю й повільно виходжу з кімнати.

Вийшовши до передпокою, я намагаюся міркувати тверезо. Треба знайти тут бодай якусь подобу нормальності: санвузол, кухню. Я перевіряю двері до кімнати переді мною – відчиняю їх та інстинктивно намагаюся намацати на стіні вимикач, але знову ж таки марно. Заходжу всередину та свічу ліхтариком перед собою. У центрі кімнати стоїть здоровенний дерев'яний стіл. Як і камін у вітальні, він захаращений різним мотлохом. Порожні консервні банки, старі газети, шматочки вовни та хворост. Раптом око ловить спалах яскравого кольору, і я нахиляюся, аби подивитися уважніше. Це червона стрічка для волосся, я носила такі в дитинстві. Я беру її двома пальцями та вивчаю на дотик. Оксамит. Дивлюся на неї – дивно, як така річ могла опинитися посеред усього цього сміття. А потім намотую її на зап'ястя і зав'язую у вузол.

Я підіймаю ліхтарик і освітлюю ним дальню стіну, відчайдушно шукаючи бодай якісь ознаки сучасності – пральну машину, духовку... але тут немає навіть раковини. Посвітивши ліворуч, я помічаю чорну металеву конструкцію, оперту на стіну. Її передня частина покрита плиточками із намальованими на них синіми цифрами. У верхній її частині розташовано різні кнопки та ручки, але я їй гадки зеленої не маю, що це таке. Ніколи раніше не бачила нічого подібного.

Поруч із конструкцією – скляні двері. Протерши рукою потьмяніле скло, я бачу, що вони ведуть надвір. Я намагаюся ручку.

Двері зачинено. Я воджу ліхтариком по всій їхній поверхні угору і вниз, аж раптом вгорі помічаю засув. Відсуваю його та відчиняю двері.

Стоячи на дерев'яній сходинці, я перебігаю поглядом усю цю фіолетову пустку. Пагорби, що ніби навалювалися на мене з обох боків, коли ми сюди їхали, тепер нагадують погнутих велетнів, а їхні вершини тягнуться до сірого неба. Поле за будинком розділяє кам'яна стіна, відокремлюючи квадратний клаптик землі. Із землі стирчать палички, і в цьому ламкому зимовому світлі мені ввижається, ніби це залишки овочевої грядки. Решту саду завалено дрітчастими клітками. Я глибоко зітхаю, потім кривлюся. Навіть тут, надворі, повітря смердить гнилизною. Я обертаюся, маючи намір повернутися до будинку, але щось привертає мою увагу; я придивляюся. Щось визирає з однієї з кліток. Я йду до неї. Це ніби хвіст. Рудий та худий. Лисиця? Раптом у пам'яті моєї промайнув спогад про сутінки на кладовищі «Гайгейт» та гавкіт лисиць, які облаштували там собі нірки серед надгробків, – і тут же зник. Я хапаюся за цей хвіст, і він тут же падає на землю, а з нього зривається рій дрібних мушок. «Безумовно, лисиця», – думаю я собі, але, коли зазираю в клітку, моє серце починає калатати так, що ледве не проламає грудну клітку. Там, на дні клітки, лежить сірий, плямистий череп.

Я задкую та бігом повертаюся до будинку, навалюючись на скляні двері з такою силою, що майже зриваю їх із петель. Назад – крізь цей смердючий бардак, крізь входні двері та повз озеро.

Добігши до машини, я спираюся на капот, намагаючись відхекатися. Трохи згодом я відчиняю пасажирські дверцята і бачу Джо – його обличчя червоне, він кричить.

– Чш-ш-ш, – шепочу я, намагаючись зробити так, аби в голосі моєму не було чути паніки. – Все добре, маленький. Мама тут.

Він дивиться на мене нажаханими очима:

– Хочу до тата! Хочу до тата, зараз же!

Я не знаю, що робити. Не можна ж залишатися із Джо в цьому місці, коли він у такому стані. «Думай, Лізо, думай», – кажу я собі. Тоді я згадую про сільську крамничку. Заїду туди, накуплю харчів та спробую скласти план подальших дій.

Поки ми повертаємося до села, Джо знову починає кричати. Навіть «Там, де живуть чудовиська» його не заспокоює. Він тарабанить ногами, сидячи

у своєму автокріслі, а я намагаюся пригадати все, чого мене вчили на заняттях батьківства, які я відвідувала перед народженням Джо; вважалося, що я мушу перечитати стоси літератури із такими заголовками, як «Витримати жадливого дворічного» та «Поради лагідного виховання». Але навички, які я мала б вигострити протягом цих років, було знищено жадливою ситуацією, у якій я опинилася.

Як можна лагідно виховувати свою дитину, коли ти потрапила в пастку токсичного середовища? Як витримати жадливого дворічного, якщо ти й собі ледве даєш раду? І однаково мене гризе відчуття провини за змарновані життям у страху роки. Я дивлюся на Джо у дзеркало заднього виду, на його обличчя, мокре від шмакклів та сліз, і подумки обіцяю собі, що я все виправлю.

Коли ми доїжджаємо до села, я паркуюся на стоянці біля пабу. Хтось уставив у рот надувному сніговикові незапалену сигарету. Якби я не опинилася у настільки важкій ситуації, то навіть посміялася б.

Розстібаючи пасок безпеки, я відчиняю дверцята та виходжу на морозне повітря, а коли намагаюся дістати Джо, він кричить так, що в мене ледве вуха не закладає.

– Усе гаразд, Джо, – кажу я, нахилиючись, щоби розстебнути його пасок. – Ми просто зазирнемо до крамниці.

Він розлючено трусить головою.

– Не хочу до крамниці. Хочу до тата!

– Ну, будь ласка, зайчику, – вмовляю його я, намагаючись не виказувати нервування. – Купимо тобі солоденького. Хочеш якихось смачних шоколадних батончиків, га?

– Ні! – кричить він. – Хочу додому! Хочу до татка!

Він кидається вперед у сидінні та б'є мене просто в око. Мою голову пронизує страшний біль, і мені уривається терпець. Я дивлюся на свого маленького хлопчика, на його червоне та спотворене люттю обличчя, і все що я бачу – Марка. І тоді в мені вибухають гнів і розчарування, які я стримувала у собі протягом усієї дороги.

– Немає тут твого тата! – кричу я. – Чуєш мене? Його тут немає і не буде! А тепер – негайно припини верещати!

Він замовкає і якусь мить дивиться на мене. Я відстібаю пасок на автокріслі, але, коли я дістаю його з машини, він починає викручуватися та смикатися. Стиснувши ручки в кулаки, Джо тарабанить мене в груди, і ніяк інакше заспокоїти його я не можу.

– Агов, у вас усе гаразд?

Я обертаюся на голос і бачу чоловіка, який стоїть поруч із надувним сніговиком. На вигляд йому тришки за тридцять, має широкі плечі – «кремезний», як сказала б моя мама, – з темними очима та коротко стриженим

каштановим волоссям. Одна його рука лежить на грудях, а в другій – незапалена сигарета, яку він, швидше за все, дістав із рота сніговика.

Він хмуриться, дивлячись на мене.

– Так, – відповідаю я, ступаючи на тротуар, підтримуючи Джо стегном і намагаючись не зустрічатися з цим чоловіком поглядом.

– Ви впевнені? – продовжує він, прикурюючи сигарету.

Я швидко киваю.

– Не бачив вас тут раніше, – каже він примружуючись. – У гості приїхали?

– Щось на зразок того, – відповідаю я. – Вибачте, я трохи поспішаю.

Я розвертаюся і прямую до магазину, на моєму стегні висить сердитий Джо.

– Що ж, приємно було познайомитися! – кричить мені в спину той чолов'яга. – Ви хоч скажіть, як вас звати?

Я здригаюся. Навіщо чоловіки це роблять? Кричать тобі в спину, вдираються у твій простір, вимагають розповідати, як там у тебе справи. Що дає їм таке право?

Коли ми підходимо до крамниці, я ставлю Джо на підлогу та поправляю волосся, аби воно не падало мені на очі. Я мушу мати якомога респектабельніший вигляд. Штовхаю двері, і серце мое співає, коли я заходжу всередину – тут тобі й лотерейна машина, і банкомат, і безглютеновий хліб. Речі, які після тривалих років життя у великому місці я сприймаю за належне. Зручна звичайність. Це дивно, але, попри те, що я перебувала в тому будинку лише кілька хвилин, у мене склалося враження, ніби я пройшла у якийсь фантастичний портал часу, ніби реальне життя існувати взагалі припинило.

За касою сидить жінка років п'ятдесяти на вигляд, читає газету. Її зачіска схожа на посивілу кучеряву швабру. Коли ми заходимо всередину, вона кидає на мене неуважний погляд з-над своїх вишнево-червоних окулярів, і повертається до свого читива. Чудово. Що менше уваги я привертаю до себе, то краще.

Я беру кошик зі стосика біля дверей та прямую до холодильників. Гадки не маю, що треба купити. Їжа. Ага. Беру пачку свіжих курячих грудок і вже збираюся покласти їх у кошик, коли раптом згадую, що в будинку немає духовки. Кладу взяте назад і рухаюся в бік охолоджених готових страв. Ага, ось пачка сосисок у тісті. Беру їх повні жмені та кидаю до кошика. У голові я чую голос Марка: «Навіть не смій давати синові це перероблене сміття, Лізо!» Але Марка тут немає, а я притягнула нашого сина до будинку без проточної води та клятої духовки посеред чортової пустки. Сосиски – це наша найменша проблема.

– Візьмемо соку? – питаю я, обертаючись до Джо.

Він низько мукає.

– Якого хочеш? Яблуко чи апельсин?

Я беру два пакунки, але він хитає головою.

– Ну, Джо, – кажу я, нахилившись, щоб опинитися на його рівні. – Скажи мамі, що тобі взяти попити.

Він хмуриться, потім підіймає руку. Я намагаюся перехопити його руку, перш ніж він встигне мене вдарити, але він швидко її відсмикує. Тоді я кладу до кошика обидва пакунки соку – і мої груди пронизує дряпучий страх. Кожна частинка мене хоче благати про допомогу, дати комусь знати, у яку ж я халепу втрапила... Але я розумію, що якщо зроблю це, то Марк знайде нас. Не можна ризикувати.

Я ходжу крамницею, набираючи у кошик засіб для миття, губки та мішки для сміття. Я беру більше, ніж мені потрібно, але мене заспокоює вигляд знайомих предметів. На якусь мить я забуваю про будинок і зосереджуюся на тому, щоби бути звичайною мамою.

Коли я доходжу нарешті до каси, жінка згортає свою газету та відкладає її. Вона не говорить ані слова – і за це я їй особливо вдячна – просто сканує покупки та кладе їх до пакетів. Поки вона це робить, я переглядаю заголовки газет. Досі нічого.

Але зрозуміло, що це – питання часу. Мое серце починає панічно калатати. Я мушу негайно забиратися з цього села. Він може бути де завгодно. Він може перебувати зовсім поруч.

– З вас 22,80, люба моя.

Я дивлюся на жінку. Її акцент – м'який і теплий, і на якусь мить мені хочеться розповісти їй про все, що трапилося, попросити в неї допомоги, попросити, аби вона прихистила нас із Джо у своєму милomu, затишному будинку та пригостила гарячим чаєм із тостами. Натомість я відвертаюсь для того, щоб зібрати десятифунтові банкноти, що випали із мого гаманця на касу, як ті рибки з передбаченнями – з коробки різдвяного печива.

Я даю жінці три банкноти та, поки чекаю решту, обертаюся перевірити, як там Джо. Але його немає.

– Джо? – кличу я. – Джо! Ти де?

– Усе добре, люба моя? – чую я в себе за спиною голос касирки, коли кидаюся у прохід із напоями, викрикуючи ім'я свого сина.

– Джо! Де ти, маленький?

Я дістаюся третього та останнього проходу – але його і сліду тут немає. Я відчуваю, як приміщення стрімко зменшується у розмірах, у мене підкошуються ноги. Не може цього бути.

– Когось загубили? – лунає голос.

Я зводжу погляд і бачу того чолов'ягу, який намагався заговорити зі мною біля паба. Він посміхається мені.

– Мого маленького хлопчика, – кажу я, кидаючись до нього. – Він утік від мене, а я...

– Та ось же він, – каже чоловік, показуючи на двері.

Біля дверей стоїть переляканий Джо.

– О, дякувати Богу! – кажу я, підбігаючи до нього. – Джо! Ти неслухняний хлопчик. Ти не повинен нікуди втікати!

Я намагаюся зібрати думки до купи та повертаюся до каси.

Коли я підходжу, жінка дивиться на мене зі співчуттям.

– Гадаю, він просто захотів подивитися комікси, – каже вона тепло. – Мій маленький онук теж їх любить.

– Ага, – відповідаю я, а серце мое досі калатає з переляку, – я просто... загубила його.

– Але ж нічого страшного не сталося, чи не так? Ось ваша решта, люба моя, – промовляє вона, віддаючи мені банкноту в п'ять фунтів і кілька монет.

– Дякую, – кажу я, поспіхом пхаючи гроші в гаманець.

– Ви з Лондона?

Це той чолов'яга цікавиться. Я обертаюся.

– Просто я впізнав акцент, – продовжує він, наближаючись до мене. – У мене був кузен, то він мешкав у Брікстоні.

Я хитаю головою, потім повертаюся назад до прилавка. Схопивши пакети й узявши за руку Джо, прямую до дверей. Я привернула до себе занадто багато уваги. Слід негайно забиратися звідси.

– Ви надовго сюди? – кричить мені услід чолов'яга.

Я мовчки пришвидшую крок і затамовую подих, аж поки не опиняюся у безпеці – в автомобілі.

4. Солдат

Ровен-Айл, січень 2003

Настав Новий рік – і для мене почалося зовсім нове життя. Яке там Різдво! Я сьогодні отримала найкращий у світі подарунок, бо Серж заявив, що я нарешті готова до виконання «великої» місії! Дуже важливої місії, бо якщо я із нею впораюся, то, за словами Сержа, перейду на наступний рівень і стану «Солдатом № 1».

Ми із Сержем планували цю місію впродовж кількох останніх місяців. Ми щодня ходимо у пагорби за тим, що Серж називає ЗОСЕРЕДЖЕННЯМ РОЗУМУ. Ми навіть на Різдво працювали. Мене це не надто втішило, але Серж усе швидко пояснив.

– Твій день – це те, чим ти його наповнюєш, дівчинко моя, – запевнив він. – Ти повинна бути наготові незалежно від того, як називається якийсь день. Завжди про це пам'ятай.

Я відповіла йому, що все розумію. І я насправді зрозуміла. Зрештою, мені вже виповнилося одинадцять. Я вже достатньо доросла, аби не отримувати подарунків і всякого такого. Хоча мені зробилося трішки сумно, коли я прокинулася 25 грудня і не знайшла у ногах свого ліжка в'язаної шкарпетки. Досі – скільки я себе пам'ятаю – Серж залишав мені там на Різдво в'язану шкарпетку, сповнену завжди одних і тих самих ласощів: мандарин, шість горішків ліщини, солодкий фарширований пиріжок (власноруч випечений Сержем) та рукавички на зиму. Але після того мого дня народження Серж змінився. Він тепер ставиться до мене інакше.

Він часто слухає новини на своєму старому портативному радіоприймачеві. Іноді вночі, коли я вже в ліжку, то чую крізь стіну голоси, що говорять про якогось чоловіка на ім'я Джордж Буш та про «війну із тероризмом». Цей чоловік – Джордж – здається, дуже злий на тероризм, а Серж злиться на того Джорджа, бо щоразу кричить на радіоприймач, як тільки там згадають його ім'я.

Серж каже, що я вже досить доросла, аби стати справжнім солдатом, познайомитися зі злом цього світу і навчитися із ним боротися. І перший крок до цього – уважно слухати та концентруватися на тому, чого вчить мене Серж.

– Забавки скінчилися, – сказав він, – настав час для справжньої битви.

Ми почали з того, що взялися робити для мене власний маскувальний костюм. Він допомагає сховатися від ворога – навіть якщо він погляне у ваш бік, то побачить лише купу трави, а не людину. Серж навчив мене, як змайструвати собі такий костюм зі свого старого армійського захисного комбінезона та рибальської сітки. Пошиття костюма є справою доволі складною, бо сітка груба та постійно вислизає з голки, але Серж навіть це заняття зумів перетворити на розвагу, співаючи непристойних пісеньок, яких він навчився за часів служби в армії. Я не можу тут навести слів цих пісень, бо дуже вже вони... непристойні. Але те, як він їх співав, та ще й розкішно удаючи дурнуватий акцент, смішило мене до гикавки. Сьогодні вранці я гикала так, що ледве не зіпсувала шов.

Тоді Серж припинив співати й приніс мені склянку води. Коли він повернувся, то на обличчі його був дуже серйозний вираз; він сказав, що ми робимо все це тому, що на нас чекає битва, у якій ми повинні перемогти.

Після цього він розповів мені трохи більше про свою велику війну. Він сказав, що, якби йому довелося знову йти у бій, він не воював би проти іракців. Натомість він узяв би свою рушницю та помахав би нею перед обличчям Джорджа Буша та його «пришелепкуватого синка» і закли`кав їх битися, як солдати. Серж каже, що вони – злочинці. На його думку, вони повинні сидіти у в'язниці. Це через них він кричить у лісі, а в мене – немає матері. Сказавши це, він відвів погляд і змінив тему. Після розмов про померлу в пустелі маму йому завжди робиться сумно. Мені б хотілося, щоб він розповів трішки більше, але ні. Загалом, протягом усього свого життя я дізналася про неї лише три невеликі факти.

1. Він зустрів її на великій війні.
2. Вона була з місця під назвою «Багдад».
3. Вона померла в пустелі.

Решта, що я знаю про неї, – це результат моєї фантазії, це історії, які я сама собі розповідала після того, як побачила її фотографію. Я знайшла це фото кілька років тому, коли страшенно нудилася та шукала, що би почитати. Пересувна бібліотека давно не заїжджала, бо дороги замело снігом, тому я взялася переглядати книжки в кімнаті Сержа. Мого увагу привернула одна з обкладинок, бо на ній були не літери, а якісь хвилясті закарлюки. Потім Серж розповів мені, що це написано арабською мовою, мовою моєї матері, і що ці закарлюки на обкладинці – назва арабської поеми. Я розгорнула книгу, аби перевірити, чи немає в ній чогось, написаного англійською, і натрапила на слова, які писав власноруч Серж – просто на сторінках, поруч із закарлючками. Я зніжковіла, бо деякі із написаних ним слів були дуже сумними, і навіть подумала, що краще б я зовсім їх не читала. Згорнувши книгу, я помітила, що з неї випала фотографія. На світлині було троє осіб, вони всі сиділи за столом: старий зі зморшкуватим обличчям та сивою бородою; пухка, усміхнена жінка середнього віку в довгій червоній сукні; поміж ними – молода темноволоса жінка. Придивившись уважніше, я розгубилася, тому що, хоча це і була стара світлина і люди на ній були дивно одягнені, та молода жінка була дуже схожа на мене, хіба що трохи старша. У неї було таке само, як і у мене, густе чорне волосся, такі ж дивні очі, що змінювали колір із чорного на жовто-зелений залежно від освітлення, і така само смаглява шкіра. Я ніколи до цього не бачила схожої на мене людини. У Сержа волосся світле, а шкіра – бліда; люди, які мешкають у селі, усі мають шкіру бліду або рожеву, так само як і персонажі книжок, що я читаю. Але це було щось більше, ніж просто схожість. У дівчини на світлині було моє обличчя.

Світлина була глянцева та гладенька. Вислизнувши в мене з рук, вона впала на підлогу зображенням униз, а коли я підняла її, то побачила на звороті слова. Хтось написав чорним чорнилом:

Наше коханняНе підвладне розуму та логіці.Наше коханняХодить по воді.

Ці слова, так само як і образ моєї мами, збереглися в моїй пам'яті. Це були найдивніші та найкрасивіші слова, які я колись читала. Я ніколи не замислювалася раніше про ідею кохання як чогось такого, що існує поза людиною, чогось, що має власну свідомість. Я сиділа, знову і знову перечитуючи ці слова, – цікаво, чия рука їх написала, бо ж почерк був не

такий, як у Сержа. Але раптом відчинилися двері, і він, залетівши ураганом до кімнати, вихопив фотографію у мене з рук.

Я ніколи раніше не бачила його таким розлюченим. Він обізвав мене нишпоркою та злодійкою і запевнив, що якщо він бодай раз знову зловить мене за копірсанням у його речах, то кине мене до одиночної камери. Я намагалася пояснити йому, що зовсім не нишпорила, а просто шукала книжку, але він і слухати не захотів. Він забрав фотографію і десь сховав. Більше я ніколи її не бачила.

Але це було несуттєво. Мені й не потрібна була фотографія. Заплющивши очі, я бачила її обличчя, її теплі очі та ці прекрасні слова. Я і без Сержа зрозуміла б, що дівчина на фотографії – моя мама. Мені це підказало серце.

Так чи інакше, зараз я мушу припинити згадувати про свою маму, яка померла в пустелі, та зосередитися на новій місії, яку планує Серж. Він не сказав мені, коли саме ми почнемо, натякнув лише, що це відбудеться незабаром і що попереджувати заздалегідь він мене також не збирається, тому я повинна бути наготові кожної миті. Але, як казав мені Серж, життя наготові – це частина солдатського існування, це те, що відрізняє перемогу від поразки, життя від смерті. Після того випадку із кроликом я маю багато чого йому довести. Я мушу показати Сержеві, що маю все, що потрібно для того, аби стати елітним солдатом. І я хочу бути впевнена, що коли настане час виконувати цю місію, то буду до цього готова.

5. Ліза

Коли ми повертаємося до озера, вже добряче сутеніє. Я вимикаю двигун і якусь мить просто сиджу на місці. Розмірковую про те, що на нас чекає цього вечора. Вимикачів у будинку немає. Отже, попереду ціла ніч у цілковитій темряві з дитиною, яка й без того вже неспокійна та перелякана. Якусь мить я вагаюся, чи не переночувати в машині, але це зробить нас лише вразливішими та беззахиснішими.

Я дивлюся крізь вітрове скло. Небо – сіре та свинцеве. Будинки освітлюють промені вечірнього сонця, через що він навіть ненадовго здається мені красивим. Я вперше помічаю димарі – три високі цегляні прямокутники, що стримлять до неба, і ліпнину довкола вікон. Він нагадує мені малюнки, які я робила у початковій школі. Вчителька попросила нас намалювати наші будинки, а я вдала, ніби мешкаю у якомусь величезному маєтку із колонами та павичами в саду. Я пам'ятаю вираз обличчя моєї вчительки, коли я передала їй малюнок... То було обличчя спантеличеної людини, яка намагалася порівняти нашу сучасну квартиру на першому поверсі, у якій, як вона точно знала, ми мешкаємо, із розкішним палацом, який я створила на папері. Я застигаю на якусь мить, мій ніс уловлює запахи крейди та олівцевої стружки... а потім небо раптом зсувається, світло тьмяніє, і я повертаюся з думок на грішну землю.

– Ну ж бо, Джо, – кажу я, відстібаючи пасок безпеки. – Ходімо щось поїмо.

Він нерухомо сидить у своєму кріслі, дивиться просто перед собою.

- Джо?

Він не відповідає. Мені зводять живіт від недобрих передчуттів.
Я б воліла, аби він краще кричав, горлав та волав, аніж мовчки застиг на місці, як оце зараз.

Я виходжу з машини та відчиняю задні дверцята. Він не рухається.

- Усе гаразд, маленький, - шепочу я, нахилившись, щоби розстібнути йому пасок. - Я знаю, що ти втомився. Матуся зараз приготує щось смачненького, і ми поїмо...

Раптом нізвідки мені прилітає удар в обличчя. Я подаюся назад, закриваючи долонею щок. Джо так само дивиться перед собою, його крихітні ручки стиснуті у кулаки. Мое обличчя палає.

- Джо, - кажу я, намагаючись звучати спокійно та врівноважено, - матусю б'ють лише неслухняні хлопчики, але я знаю, що ти дуже втомився та зголоднів. Ходімо краще зі мною - щось перекусимо?

Я простягаю йому свою руку. Вона тремтить. Чого я так боюся? Це ж просто трирічний хлопчик. Мій хлопчик. Але ситуація, у якій я опинилася, ці тривога та страх, та ще й це задуп'я, до якого я нас обох затигнула, показують все у зловісному світлі. Навіть Джо. Людину, яку я люблю найбільше в цьому світі.

І я стою так якусь хвилинку, а потім у відчаї зважуюся на найгіршу брехню, яку тільки можна уявити.

- Джо, якщо ти підеш зі мною всередину, то обіцяю, що ми підемо побачитися із татом.

Щойно він чує це слово, його голова повертається у мій бік. Вираз надії на його крихітному обличчі розбиває мое серце, але вибору в мене немає. Я повинна витягнути його із машини. А зі своєю обіцянкою я розберуся пізніше.

- Тато, - каже він, простягаючи до мене руки. - Ідемо шукати татка.

Я не відповідаю, просто нахилиюся та підіймаю його з сидіння, подумки проклинаючи себе.

- Матусі потрібно дістати речі з багажника, і тоді ми підемо дивитися красивий будинок, - кажу я, ставлячи його на траву та беручи за руку. - Це буде така весела пригода!

Я чую, як він бурмоче щось про «тата», відчиняю багажник та дістаю пакети з покупками та наші речі. У кутку багажника помічаю татів старий набір інструментів. Батько був твердо переконаний, що треба бути готовим до кожної випадковості. На відміну від мене. Я дотягуюся до нього та беру під пахву. «Дякую, тату», - шепочу я, хоча чудово знаю, що, якби він був тут,

сама лише думка про те, що я збираюся скористатися його інструментами, здалася б йому смішною.

Я зачиняю багажник, потім беру в обидві руки пакети.

– Так, Джо, – кажу я, і мій голос звучить неприродньо енергійно. – Ходи з матусею. На нас чекають справжні пригоди!

Коли ми наближаємося до будинку, я чую позаду себе кроки його маленьких ніжок, і на мить мені навіть здається, що, можливо, усе може бути добре. Але коли ми підходимо до дверей і я відкладаю пакунки, дістаючи із кишені ліхтарика, тривога повертається.

Відчиняю двері, заношу пакети до передпокою. Потім, узявши Джо за руку, вмикаю ліхтар і веду його за собою темними коридорами.

– А де тато? – питає він, і голос його відлунює порожніми кімнатами. – Ти ж казала, що тато тут.

Не відповідаю. Просто йду, тримаючи перед собою ліхтарик. Він відкидає на стіни покручені чорні тіні. Смердить іще гірше, ніж раніше. Я намагаюся не думати про клітки та череп.

Здається, що кімната ліворуч від передпокою – це найкраще місце в цьому будинкові, яке я можу запропонувати Джо. Здається, це тут єдине приміщення, де є бодай натяк на нормальність. Я поштовхом відчиняю двері та дивлюся в темряву.

– Татко тут?

– Це таке особливе місце... – кажу я йому, спрямовуючи світло ліхтарика у центр кімнати.

Окрім книжкових полиць, у кімнаті є стара, продавлена канапа, вкрите ковдрами крісло та низький круглий дерев'яний стіл.

– ...де на нас чекає ве-е-елика пригода.

– Мені тут не подобається. Я хочу додому. Де татко?

– А як щодо пікніка? – кажу я, розуміючи, наскільки безглуздо це звучить. – Я знайшла у крамниці трохи смаколиків. Посидь-но тут, а мама приготує їсти.

Я всаджую його на канапу, але він одразу починає пручатися.

Я торкаюся рукою канапи – вона геть вогка.

– Гаразд, – кажу я, беру одну з диванних подушок і кладу її на підлогу. – Влаштуймо пікнік тут. Так буде навіть веселіше.

– Ні! – кричить він, б'ючись ногами. – Хочу додому!

«Якого ж біса ти робиш? – розмірковую я, намагаючись силоміць усадити свого маленького хлопчика на подушку. – Просто повертайся додому». Але я чудово знаю, що буде, якщо я так зроблю. На мене чекає покарання, набагато страшніше за життя в цьому будинку. Отже, я глибоко зітхаю та нахиляюся до Джо.

– Послухай мене, – кажу я повільно та спокійно, намагаючись дотримувати вказівки, яку дав мені психолог: тримати очний контакт – не така вже й легка справа у напівтемряві. – Усе буде добре. Мамі просто потрібно приготувати їсти, а потім ми гарно повечеряємо. Пам’ятаєш, яка була вечеря у Макса із книжки?

– Дуже гаряча, – відповідає Джо.

Вираз на його обличчі пом’якшується, і я відчуваю у серці раптовий біль. Ненавиджу себе за те, що змушую його через це пройти.

– Саме так, – кажу я, погладжуючи його ручку. – Із Максом трапилася величезна пригода – така сама, яка чекає на нас, але він мусив повернутися до вечері. А вечеря була гаряча. Ти добре запам’ятав.

– Ми будемо вечеряти із татом?

– Ну ж бо ти поки посидиш на цій гарній подушці, – кажу я, – а матуся подивиться, що там у нас є поїсти.

Чи то через втому, чи то від голоду, а може, вплинуло все разом, але він слухняно сідає на потріпаній подушці, як йому було сказано, і підтягує до підборіддя коліна.

– Гарний хлопчик, – кажу я, погладжуючи його м’яке волосся. – Мама дуже тебе любить, ти ж знаєш?

Він не відповідає. Я підводжуся та освітлюю ліхтариком кожен закуток кімнати. Роги над каміном у цьому світлі здаються навіть більшими, ніж раніше, ніби той звір, якому вони колись належали, просто за стіною чекає на нагоду пробитися крізь цю стіну. Я веду ліхтариком угору, до камінної полиці – цікаво, навіщо хтось вишикував там ці пляшечки з антисептиком? І тоді помічаю за пляшечками три великі свічки. Я дістаю їх – гніт цілісінький, можна запалювати.

– Ти тільки поглянь, що я знайшла! – звертаюся до Джо, ставлячи їх на столі. – Свічки! А може, запалимо?

Джо киває. А мене накриває хвилину спогадів про святкування трьох місяців від його дня народження – тоді я ще святкувала сьомого числа кожного місяця. Я згадала торт у вигляді гусені, куплений у M&S, і три свічки, встромлені у товстий шар шоколадної глазурі. Марк тоді сказав, що це маячня – витрачати гроші на торт, коли Джо навіть ще не може їсти нічого твердого. Але мені кортіло, щоб сьоме число щомісяця було особливим – так багато цей день означав для мене, так сильно я любила свою дитину. І воно було того варте – побачити його маленьке обличчя, коли я запалювала свічки, побачити, як блищать очі, коли він спостерігає за тим, як танцює полум’я. За кілька місяців усе зміниться.

Я відганяю спогади геть і шукаю в кишені запальничку. Попри те, що я вже кілька разів намагалася облишити куріння, однаково й досі не можу обійтися без сигаретки. Насправді зараз я могла б скурити цілу пачку – аби тільки вгамувати нерви. Але з моєю жалюгідною зарплатнею сигарети мені зараз не по кишені.

Я вишиковую свічки на столі, а потім обережно по черзі їх запалюю. Щойно вони починають горіти, кімната ніби більшає. Я дивлюся на Джо. Його обличчя світиться.

– Подивися-но, – кажу я, встаючи, аби помилуватися грою світла, – хіба ж не краса?

Джо дивиться на полум'я зачарованими втомленими очима.

– Ось так, – кажу я, беручи пакети, які залишила в передпокої, – зараз поглянемо, що тут у нас є.

Ми настільки голодні та втомлені, що з'їдаємо аж по дві сосиски в тісті (хоча Джо просто з'їдає сосиску, віддаючи мені хліб), величезний пакет чіпсів та два батончики з мюслі. Очі Джо самі собою починають заплющуватися. Доведеться вкладати його спати. Я міркую, де б нам лягти. Десь у будинку повинні бути також і спальні, але я не збираюся ходити й шукати їх у такій темряві. Подальше дослідження нетрів будинку може зачекати до ранку.

Натомість я знімаю з канапи решту подушок і розкладаю їх на підлозі. Потім знімаю з крісла важкі ковдри й приношу їх туди, де лежить Джо. Ковдри пахнуть сирістю, але вони принаймні теплі. А решта зараз не має значення. Джо заснув. Я переношу його на складені рядочком подушки та загортаю в одну із ковдр.

Потім, задувши свічки, я загортаюся в іншу ковдру та лягаю на підлозі поруч із Джо, поклавши руку йому на груди. Ми обидва лежимо у своїх зимових куртках, але навіть під ковдрами страшенно мерзнемо. Я намагаюся не звертати уваги на звуки, що доливають з-за вікна, верески та крики диких тварин, вітер, що гуляє по вікнах. Натомість намагаюся зосередитися на тихому диханні. Джо, на тому, як під моєю долонею б'ється його серце. І, намагаючись заблокувати цей найбільший страх – страх невідомості, – я починаю раптом думати про страх інший, про монстра, від якого я втікаю. «Будь ласка, нехай усе буде добре, – шепочу я собі, – будь ласка, хай ми будемо в безпеці». Але коли я заплющую очі, то все, що я бачу, – це його обличчя.

Я це зробила! Сьогодні я нарешті перейшла на наступний рівень своєї підготовки. Серж подарував мені новий комплект дуже гарної уніформи зі значком на рукаві та сказав, що від цього дня я можу називати себе «Солдатом № 1».

Це таке неймовірне відчуття – витримати випробування, але, Боже мій, яке ж воно було важке! Можна сказати, що ні з чим важчим мені у своєму житті мати справу ще не доводилося.

На виготовлення маскувального костюма мені знадобилося трохи часу, але зрештою я закінчила невдовзі після Нового року. Коли наступного ранку у дверях моєї кімнати з'явився Серж, я зрозуміла, що час настав. Ми – обое вбрані у маскувальні костюми – зішли на вершину Гарроубі-Крег і зайняли позицію. Серж сказав, що цього разу він лише спостерігатиме. Мовляв, він уже вивчив територію та визначив параметри пострілу. Це дуже важливо, наголосив він, оскільки хибний постріл може коштувати життя або смерті. Ми викопали сховок, а потім, коли залізли до нього, Серж дав мені рушницю та наказав не відриватися від прицілу. Я слухняно виконувала його команди. Коли я побачила, як у полі зору з'явилася моя мішень, то поклати пальця на спусковий гачок і приготувалася стріляти. Але Серж останньої миті поклав свою руку на мою і прошепотів, що на сьогодні досить та що справжнє полювання ми почнемо завтра.

Я була трохи розчарована тим, що мені не дозволили пройти випробування того ж дня, але не хотіла псувати Сержеві настрої після усіх цих підготувань, тому наступного дня, коли він постукав мені у двері о 4-й ранку, я вже не спала і була готова йти. Переконавшись, що ми взяли із собою усе потрібне, вийшли з будинку. У повітрі відчувався запах паленого, Серж сказав, що це після феєрверків, які всілякі ідіоти запускали на Новий рік. Але мені цей запах подобався, як подобалося дивитися на святкові феєрверки з мого вікна. Вони вигравали неймовірними кольорами, від чого небо буцімто оживало. Утім, Сержеві я цього не сказала.

Вийшовши на вулицю, я одразу попрямувала до воріт, бо думала, що ми підемо просто до скелі, але Серж пішов в іншому напрямку – до озера – і взявся відв'язувати човен.

– Що це означає, Серже? – спитала я, підбігши до нього.

У відповідь – тиша. Навіть не поглянув на мене. Коли Серж так мовчить, я завжди починаю нервуватися. Зазвичай він починає після цього кричати в небо, розмахувати руками та проклинати американців-убивць. Я відчуваю, як у мене в горлянці з'являється дивний клубок, але ковтаю його та намагаюся не рухатися; Серж тим часом продовжує відв'язувати човен. Коли мотузка нарешті піддається, він підводить своє спитніле та скривлене обличчя і наказує сідати до нього.

– Але я гадала, що ми підемо туди, – промовила я, показуючи на скелю позаду нього.

– Ще одне слово – і будеш покарана за недотримання субординації! – закричав він голосно, бризкаючи слиною мені в обличчя. – Чи ти собі думаєш, – продовжував він дедалі сердитішим голосом, – що маєш право сумніватися у слові свого начальника?! Ах ти, довбана мала гівнючка! А ну,

сідай до цього човна і чекай моїх наказів, інакше до кінця тижня просидиш в одиночці!

Я була шокована, тому що зазвичай Серж так не лається, якщо тільки не йдеться про Джорджа В. Буша. І зі мною він ніколи раніше так не розмовляв. Навіть тоді, коли я зламала пічну заслінку і весь будинок опинився в диму. Але я тоді була всього лише дитиною, і ставився він до мене, як до дитини. Тепер же мені виповнилося одинадцять, і він ставиться до мене, як до дорослої, як до одного зі своїх підлеглих – хоча, скажу чесно, до цього важко звикнути. Словом, коли він на мене розсердився, я була так шокована, що не могла навіть поворухнути ногами. Я просто стояла на місці, дивилася на воду і заледве намагалася не розревітися.

День був холодний, і вода в озері набула дивного сірого кольору. Іноді, коли ми з Сержем плаваємо на човні у сонячну погоду, я бачу крихітні фігурки, що підіймаються з водної гладі. Вони кружляють у повітрі та нагадують мені маленьких фей у танці. Я вирішила собі, що це – духи озера, і коли я вночі лягаю спати, то відчиняю вікно і бажаю їм добраніч. Іноді я чую, як вони хихотять, іноді – як перемовляються пошепки один з одним. Це – дуже пустотливі створіння. Того ранку, коли я стояла і дивилася на воду, мені дуже кортіло побачити їх або почути, але єдине, що я чула – голос Сержа.

– Сідай до цього дідькового човна, я тобі сказав!

Він схопив мене за руки й потягнув до води. Я вже плавала в тому човні безліч разів, але тепер, дивлячись на те, як він погойдується у воді, мені стало моторошно.

І раптом – я вже не на суходолі. Серж зіштовхнув мене у човен. Застрибнувши туди слідом за мною, він схопив весла і почав гребти.

– Що ми робимо, Серже?

Я чудово знала, що він не відповість. Ні, тільки не тоді, коли в нього на обличчі такий вираз. Він щось бурмотів собі під носа про смерть і кістки. Він це повторював знову і знову. Смерть і кістки. Ото й усе. Смерть і кістки. Я хотіла, аби він припинив, аби він зосередився на виконанні нашої місії. Він же був такий щасливий учора, весь у передчутті. Але минулого вечора, проходячи повз його кімнату перед сном, я побачила, що він читає ту саму книгу із красивими закарлючками. Після того як він її прочитає, завжди в кепському настрої, та й поводить себе дуже дивно, а зараз ще й почав знову бурмотіти собі під носа. Але я не наважувалася промовити ані слова – ні, тільки не тоді, коли він такий. Я просто сиділа, тримаючись за борт човна, і дивилася, як ми пливемо до середини озера.

Нарешті він відпустив весла, і я звела на нього погляд. За мить я відчула його руки на моїй шиї. Я спробувала закричати, але голос застряг у горлянці. Намагалася розірвати його хватку, але він був значно сильніший за мене. Аж раптом Серж підняв мене і кинув у воду.

Я спробувала схопитися за борт човна, але він далі відштовхував мене. Тоді я пішла під воду. Я билася руками та ногами, поки голова моя не

з'явилася з-над води, але одразу занурилася назад. Я тонула. Це було очевидно. Але чому Серж мені не допомагав?

– Будь ласка, Серже! – благала я, плюючись та захлинаючись водою. – Будь ласка!

Але він не відповідав – лише сидів у човні та дивився на мене, поки я борсалася, намагаючись не піти на дно. Потім він раптом простягнув до мене руки. Я потягнулася до нього, аби він мене витягнув, але він натомість схопив мене за комір та занурив під воду. За кілька секунд він знову дозволив моїй голові з'явитися над хвилями. Він повторював це знову, знову і знову. Я не могла навіть вдихнути. Клянусь, я вже розпрощалася із життям, бо не могла ані кричати, ані благати його зупинитися – щоразу, як тільки я виринала з-під води, він повертав мене під воду. Не знаю, як довго це тривало, але тоді, коли я вже думала, що зараз віддам кінці, він несподівано зупинився.

Я схопилася за борт човна, намагаючись відхекатись і гадки не маючи, чого очікувати далі. Потім він подивився на мене так, ніби щойно прокинувся. Несподівано він знову став Сержем.

– Нумо, сонечко, – спокійно промовив він як зазвичай.

І витягнув мене з води у човен.

Я не могла промовити ані слова. Просто сиділа й тремтіла, поки він веслував назад у напрямку берега.

– Радий тобі повідомити, – промовив він, допомагаючи мені вибратися із човна, – що ти з успіхом витримала перший етап випробування. Тепер настав час для наступного етапу. Власне, до нього ми й готувалися.

Він вказав у бік скелі.

– Але... Серже, – сказала я, цокотячи зубами. – Я...

Але я так і не змогла вичавити із себе більше ані слова. Я дуже змерзла. Мені було дуже страшно.

– Наша мета дуже прудка, – сказав він, ідучи переді мною у напрямку Гарроубі-Крег. – Ми повинні її знайти та зайняти позицію.

А я просто стояла і не могла вгамувати тремтіння.

– ХОДИ! – закричав він.

І я пішла за ним слідом.

У вологому одязі сходити на вершину було важко і, поки ми видиралися нагору, я повсякчас сковзалася. Мені хотілося, щоб Серж мені допоміг, щоб він узяв мене на плечі та поніс, як це було тоді, коли я була ще маленькою, але він навіть не озирався на мене, а просто йшов вперед. І саме тоді в моїй голові почало роз'яснюватися і я спробувала збагнути, що саме тільки-но сталося на озері. Навіщо він це утнув? Чому він змінив

план? Чому в нього був такий здивований вигляд, коли він витягнув мене із води? Утім, я добре розуміла, що поки ми не виконали нашої місії, жодного сенсу ставити Сержу ці запитання не було, тому я просто слухняно та мовчки йшла за ним слідом.

Коли ми дійшли до нашого сховку, Серж опустився навколішки і примостив рушницю з біноклем. Мене він пустив до зброї, а бінокль приставив до своїх очей.

– Ми готові, – сказав він, опускаючи бінокль. – Далі все залежить від тебе.

Я зайняла позицію та спробувала підняти рушницю, але руки мої, втомлені від борсання у воді, не слухалися. Я відклала рушницю і взялася їх розтирати. Це не допомагало – руки однаково боліли та не слухалися, але я розуміла, що повинна ігнорувати біль та витримати це випробування, бо Серж розгнівається ще сильніше. Ціль то з'являлася у прицілі, то зникала з нього. Знову піднявши рушницю, мої руки озвалися пульсівним болем, я почула у голові своїй слова Сержа та приготувалася стріляти.

– Щойно ти натиснеш на гачок – уже знатимеш, чи влучила, а чи ні.

І я згадала про нашу попередню вилазку. Кролицю, яку я лише підстрелила, поранивши їй лапу, і вираз на обличчі Сержа, коли він обернувся до мене і сказав:

– Ти не вбила її.

І тоді я сказала, що цього разу повинна це зробити. Повинна скоїти вбивство. Я широко розплющила очі, не спускаючи погляду із цілі, потім долічила до трьох – і натиснула гачок.

Цього разу я була готова до грому пострілу, хоча у вухах однаково задзвеніло. Я почула тупіт Сержа – він побіг до цілі. Вилізла зі сховку й підібралася до краю. Подивившись униз, я побачила, що Серж махає мені руками. Біля нього на землі лежала овечка – уся в крові.

– Ти це зробила! – крикнув він, обличчя його сяяло від радості. – Ти вбила!

Він був таким щасливим, що на його обличчі розгладилися зморшки, а посмішка була такою широкою, що я, попри все, також почувалася щасливою. Я збігла до нього, і ми разом дотягнули вбиту овечку до будинку. Після того як ми її оббілювали та розпатрали, Серж посадив мене поруч із собою і сказав, що я перейшла на наступний рівень, що тепер я Солдат № 1. А потім він сів у своє крісло і читав одну зі своїх книжок – ту, про чоловіка, який жив у лісі; а я сиділа у своєму кріслі й пила гаряче молоко. І коли я дивилася на Сержа, то він здавався таким миролюбним, що не залишалося жодних сумнівів: я все роблю правильно.

Коли Серж пішов спати, я понесла чашки в кухню. Уже збираючись задати свічки, почула раптом, як хтось дряпається у задні двері. Спершу я подумала, що треба покликати Сержа, але потім згадала, що тепер я – Солдат № 1 і мушу бути хороброю, тому просто підійшла до дверей

і відчинила нижню секцію. Там я одразу побачила пару очей, контури довгого носа – і всі мої страхи розвіялися. То була лисиця. Я прочинила двері ширше, пригнулася та погладдила її жорстке хутро. Попри те, що в неї були дуже гострі зуби, вона була дуже лагідна.

– Ти голодна, дівчинко? – запитала я її. – Погодувати тебе?

Вона у відповідь глянула на мене своїми м'якими та добрими очима. Я повернулася на кухню, нарізала в миску трохи від залишків м'яса і принесла їй. Вона миттю все проковтнула, і лише тоді я помітила, яка вона худа. Зима видалася недобра, важко було когось вполювати.

– Не переживай, – сказала я, погладжуючи її голівку, – я подбаю про те, аби ти добре харчувалася. Я не дам тобі померти голодною смертю. Я обіцяю.

Не знаю, чи почула вона мене, бо, щойно лисиця розібралася із м'ясом, вона втекла до саду.

Тепер, коли я вже в ліжку, то почуваюся краще. Ми з Сержем добряче повечеряли, як і моя люба лисичка. І я стала Солдатом № 1. Я мушу бути вдячною за це. Тому я забуду про воду, смерть та кістки, а також про всі ті жахливі речі, які трапилися сьогодні, і зосереджуся тільки на доброму. Серж каже, що я чудово впоралася, – і цього мені достатньо.

7. Ліза

10 грудня 2018

Прокидаюся я від тупого болю у правій руці. Щось урізалось у шкіру. Я перевертаюся на інший бік, біль минає. Я підіймаю голову подивитися, що це було, і бачу, що я лежу на своєму телефоні. Автоматично лізу перевіряти повідомлення, але, розблокувавши, бачу, що немає сигналу.

І тоді згадую, де я. Розгاردію, що панує на камінній полиці, відкидає тінь на стіну, перетворюючи пляшки з антисептиком на лави іграшкових солдатів, що загрозливо насуваються на кімнату. Події останніх двадцяти чотирьох годин починають уривками спливати у моїй пам'яті – і я хапаюся за свій мобільний, ніби це зброя, яка зможе мене якимось чином захистити. Я бачу себе – розпашілу, охоплену відчаєм, – що біжить проїжджою частиною та вмощує Джо до автокрісла. Я бачу, як мої руки в рукавичках стискають кермо під час цієї нескінченної дороги з Лондона, а Джо верещить у мене за спиною. Я бачу будинок, що здіймається в сутінках над поверхнею озера, ніби якесь міфічне створіння, – і тремчу.

Мушу якось позбавитися цього відчуття, мушу спокійно і тверезо поміркувати, що робити далі. Я знову кидаю погляд на телефон. Відсутність сигналу нервує, але я заспокоюю себе тим, що завдяки цьому Марк принаймні не зможе мене вистежити. Для нього – для усього світу – я просто зникла

з радарів, припинила існувати. Колись мене ця думка страшенно б налякала. Тепер – лише додає впевненості.

Я кладу телефон до кишені та сідаю. На подушках поруч мене посопує вві сні Джо. Крізь голі шиби б'є безжальне зимове світло, відкриваючи поглядові бруд і пил, якими вкрито кожну поверхню цього приміщення.

Я пригадую клітки та череп, кухню, у якій нема ані натяку на бодай якісь зручності, і мені стає страшенно важко на серці. Я минулого вечора була настільки виснажена, так хотіла провалитися у мертвий сон, що навіть не усвідомлювала всієї непевності нашого становища. Але тепер, прокинувшись тут і дивлячись, як уві сні здіймаються та опускаються груди мого маленького хлопчика, я починаю розуміти, що я накоїла та у що втягнула свою дитину.

Я беру ковдру, у якій я спала, обережно її складаю та кладу на крісло. Смердить цвіллю і тваринним послідом. Одному Богу відомо, чого я надихалася тут цієї ночі. Я дивлюся на Джо. Він лежить, вкутаний у таку само брудну ковдру, його біляві пасма злиплися на лобі. «Що за мати на таке здатна? – питаю я себе. – Що за мати втягне свою дитину у таке?» Він повинен прокидатися у своєму ліжечку, під ковдрою, на якій намальовано бездоганного Містера Мена, та з м'якими іграшками біля узголів'я ліжка. За годину або близько того він мав би перебувати вже в дитячому садочку – вирізати паперові гірлянди до Різдва і гратися зі своїми друзями. Натомість він спить на якомусь сміттєзвалищі.

– Я просто хотіла, щоби ти був поруч зі мною, – шепочу я йому. – Вибач, маленький, мені так шкода...

Коли я згадую про те, від чого тікаю, мої очі стають вологими від слід. Ця нудота, ці чотири стіни зі шпалерами, на яких зображено екзотичних пташок, що повсякчас насуваються на мене, і його голос, який розповідає мені, що саме я цього дня зробила не так і як саме він міг би зробити краще. Він завжди міг усе зробити краще.

– Лізо, невже ти насправді така дурапа?

Я повільно видихаю, намагаючись прогнати його голос зі своєї голови. «Треба чимось себе зайняти, – кажу я собі, – бо збожеволію». Я нахиляюся, аби забрати порожню пачку з-під учорашніх чіпсів та обгортки з-під сосисок у тісті, викидаю їх до пакета, зв'язую його ручки, тихо виходжу з кімнати і пряму до кухні.

Мій тато завжди казав, що все завжди має кращий вигляд у денному світлі, що світанок дає відповіді на питання, які здаються нерозв'язними посеред ночі. І коли я заходжу до кухні, що в ранковому світлі не така вже й жахлива, я згадую його слова. Кладу пакунок зі сміттям на стіл, роззираюся довкола. На стінах по периметру кімнати висять криві полиці, у яких такий вигляд, ніби їх було зроблено зі старої гілки дерева. Як і на полицях при каміні, на них панував безлад. Чого там тільки не було – купи баночок та коробочок, старі свічки, пензлики та знову якісь пляшечки з антисептиком. На одній із баночок написано «Порошкове молоко». Діставши її, я бачу на етикетці застереження: «Вжити до 01.08.2003». Термін зберігання минув іще п'ятнадцять років тому. Коли я дивлюся на цю дату,

мені знову скручує живіт. Рік смерті мого тата. Уже вдруге, відколи я сюди приїхала, ця дата трапляється мені на очі. Ви що, знущаетесь з мене?

– Не піддавайся темним думкам, – бурмочу я собі під носа, ставлячи баночку назад на полицю. – Не втрачай зосередженості та чіткості думок.

Я прямую до дальньої частини кухні, де вчора помітила ту дивну конструкцію. Розумом я приймаю, що це повинна бути піч, хоча вона і розкарячена на всі боки, так ніби хтось її зліпив зі старого брухту. У ній є димар, на дні якого стоять закопчений чавунний чайник, важкий дворучний казан для готування та старомодна праска. У нижній частині печі розташовані дверцята – гадаю, туди слід підкидати дрова; коли я намагаюся цю заслінку відкрити, виявляється, що вона ледве рухається через застиглий жир та бруд.

Я глибоко зітхаю та намагаюся уявити, як можна перезимувати в цьому місці без якогось опалення. Треба якось розтопити цю піч. Але як, в біса, це зробити? Я стою та дивлюся на неї – і знову в голові моїй спливають слова Марка, які він сказав мені того вечора, коли до нас на гостину завітали Бет і Гаррі. Я була вагітна Джо, і щоранку мене страшенно нудило. Аж раптом він надумав запросити до нас у гості друзів. За інших обставин я була б цьому лише рада. Ми з Бет познайомилися у вісімнадцять років. Ми часто спілкувалися протягом першого семестру в університеті й дуже швидко стали нерозлийвода. Я тоді була ще тією тусовницею, яка ніколи не відмовиться від келиха вина або нічної гулянки в клубі. Людям стороннім, напевно, здавалося, що в мене у житті немає жодних турбот, але Бет зуміла побачити, що за цим ховається. Одного разу, коли ми сиділи у дешевій італійській забігайлівці за пляшкою Merlot та пастою за 5 фунтів, я розповіла їй про смерть свого батька, а вона – про те, як померла від раку її мама, коли Бет виповнилося всього п'ять років. Ми поділилися одна з одною цими важкими історіями – і з цього почалася наша дружба, яка цілі два роки здавалася непорушною. А потім я зустріла Марка, і наша дружба відійшла на другий план. Як на мене, можна впевнено сказати, що Марк моїй подрузі не сподобався, але я себе втішала тим, що вона просто заздрить, що я знайшла такого привабливого чоловіка, як Марк, тоді як вона, шукаючи свого «єдиного», спромоглася лише на випадкових партнерів на одну ніч. Як же я помилялася. Я пам'ятаю вираз її обличчя того вечора, коли вона сиділа і слухала, як Марк критикує мене. Вона знала. Вона одразу все зрозуміла. Чому ж я її не слухала?

Щодо Марка, то йому, здавалося, була байдужою неприязнь з боку Бет. Можливо, тому, що він з нею майже і не говорив. Його цікавив новий чоловік Бет – Гаррі. Гаррі був адвокатом, який спеціалізувався на майновому праві. Як агент з нерухомості та потенційний забудовник, Марк бачив у Гаррі людину, яка може бути корисною. Саме на цьому ґрунтувалися всі його дружні стосунки: чи корисна людина, чи ні. А я... я була його тендітною квіткою, людиною, завдяки якій він почувався корисним, головним.

Того вечора він умовив мене приготувати печеню. Він чудово знав, що я і в найкращі часи готувала не дуже, а про період, коли мені дошкуляла нудота, годі й говорити. Але він зауважив, що це ж моя подруга – Бет – прийде, тож я мушу щось приготувати.

– Смажена курка, – сказав він, розгортаючи кухарську книгу, – це смачно і просто, Лізо. Треба просто дотримувати рецепту.

Я і дотримувала, буквально дослівно, але все завершилося катастрофою. Курка всередині залишилася сирою, овочі розповзлися, на дні пательні підгорів соус. Річ у тім, що смаження завжди в мене асоціювалася із батьком. Він страшенно любив готувати цю страву, з головою занурювався в ритуал приготування м'яса й овочів, а потім збирав усіх за круглим столом, щоб поїсти та поспілкуватися. По його смерті мама так і не знайшла в собі сил продовжувати традицію недільних обідів, тому вона зійшла нанівець, разом із нашим щастям. Ставши дорослою, я намагалася уникати таких обідів – через незагоєні душевні рани від щастя, яке я мала і яке втратила.

Пам'ятаю, як подивився на мене Марк, коли я почала нарізати курча і на тарілку з нього потекла кров. У нього був вигляд, ніби по ньому проїхався трактор. Бет із Гаррі також ніяковіли, але Гаррі спробував розрядити ситуацію. Він сказав, що в нього таке трапляється щоразу, як він надумає готувати печеню.

– Цих тварюк дуже важко приготувати нормально, – сміявся він, телефонуючи до індійського ресторану, аби замовити нам вечерю.

– Ти в порядку? – кивнула у мій бік Бет.

Я широко посміхнулася, закотила очі й відповіла, що почуваюся так добре, як уже давно не почувалася. Але всередині мене все кричало. Я ніколи не забуду слів, які сказав Марк, прощаючись із Бет і Гаррі після вечері. Відтоді ці слова мене переслідують, і щоразу, коли я про них згадую, я розумію їх дедалі глибше.

– Що ж, трохи ніяково вийшло, еге ж? – від нього смерділо пивом та курчам по-мадраськи. – Не знаю, що тобі сказати. Здається, ти досі так і не зрозуміла, Лізо, як воно – бути дорослою?

Дивлячись на ту недоладну пічку, я кажу собі, що хоч як би важко мені довелося та з чим судилося мати справу, я повинна довести Маркові, що він помиляється. Зрештою, мені двадцять вісім років, я не якесь там дурне дитя.

Я стаю, випроставши спину, і намагаюся уявити, що я – розумна та доросла, що я чудово знаю, що я роблю, але потім мені б'є у ніс такий різкий запах, що аж перехоплює подих. Затуливши рота рукою, я помічаю ліворуч від пічки невелику нішу. Цей неприємний запах, здається, тхне звідти. Не дихаючи, я входжу туди. Посеред тісної кімнатки стоїть високий дерев'яний ящик. Наблизившись, я бачу у верхній його кришці отвір, а поруч – старе заіржавіле відро. Бути цього не може. Але коли я заглядаю у той отвір, мої страхи підтверджуються. Це – туалет.

Я, похитуючись, повертаюся до кухні та виходжу у передпокій. Натрапляю на двоє дверей, що ведуть ліворуч. Потім прочиняю перші з них та ступаю всередину. Тут запах інший – солодкий, затхлий, що нагадує мені парфуми, якими користувалася моя мама, коли я була маленькою. Вона поливалася ними так рясно, що геть занурювалася у цьому запахіві, і тато казав, що вона

пахне так, ніби пограбувала парфумерний відділ у Selfridges. Звісно, тато жартував, але мама ображалася. Її міг засмутити навіть невинний коментар. І потім вона годинами ображалася, а тато все намагався її задобрити свіжоспеченими бісквітами або пропозицією прогулятися. Але якщо в мамі псувався настрій, так просто цього було не виправити. Дивлячись на кімнату, до якої я щойно ввійшла, я намагаюся не думати про батьків. Голі стіни пофарбовано у блідо-блакитний колір, що нагадує лікарняну почекальню. Тут зовсім порожньо, якщо не брати до уваги купу простирадл та ковдр у кутку. Я невпевнено іду в їхній бік. Там можуть бути шури чи миші. Або навіть щось гірше.

Легенько тицяю ту купу на підлозі ногою – на щастя, жодних ознак життя вона не подає. Я видихаю. Здається, зараз у мене оголений кожен нерв. Я нахиляюся, намагаючись з'ясувати, чи якусь із цих ковдр можна врятувати. Принаймні, від них не тхне так, як від тих, що у вітальні. Я підіймаю верхню ковдру і бачу під нею спальний мішок кольору хакі. Я беру його та притискаю до обличчя. Пахне вологою та цвіллю. Раптом я чую пронизливий крик.

Джо.

Я облишаю спальний мішок і бігом повертаюся до вітальні. Він стоїть у дверях, його обличчя червоне й опухле від сліз.

– Усе в порядку, Джо, – кажу я. – Мама була просто в кухні.

Але він невітний.

Раптом я помічаю темну пляму на його блакитних штанцях.

– О, любий, та нічого страшного, – кажу я, беручи його за руку. – Ходімо вмиймося.

Але щойно я промовляю ці слова, як я розумію, що ванної кімнати немає, нормального туалету, ванни або душу також немає. Я маю чистий одяг для Джо та пару пакунків вологих серветок, але хлопчик потребує належної гігієни, тоді як єдиним джерелом води є це кляте озеро перед будинком.

– Агов, – кажу я, нахилившись так, аби мої очі були врівень із його. – Хочеш погратися?

Він гнівно хитає головою.

– Ну ж бо, – кажу я, беручи його на руки. – Буде весело.

– Не хочу гратися, – кричить він, гамселячи мені в плече своїми кулачками. – Хочу до тата. Хочу додому.

Не готова витримувати більше його ударів, я ставлю Джо на підлогу та затакую до кімнати свою валізу, яку вчора залишила в передпокої. На щастя, я взяла із собою кілька рушників на випадок, якщо тут нічого не буде. Хто би знав, що це буде найменша моя турбота... Я дістаю великий рушник для ванної та маленький фланелевий рушничок.

– Ось так, – примовляю, повертаючись до вітальні. – Ходімо зніmemo з тебе мокрий одяг.

Поки я намагаюся стягнути з нього замочені штанці, він стоїть, склавши руки на грудях. Упоравшись, я загортаю його у рушник, пхаю фланель собі до кишені та беру його на руки.

– Гаразд, – кажу я, – а тепер ходімо похлюпаємося.

Спина моя ние під вагою його напруженого тіла.

Я відчиняю вхідні двері. На щастя, світить сонце, хоча повітря холодне. Ідучи до озера, я притискаю Джо до грудей. Марк би збожеволів, якби дізнався, що я збираюся робити. Але альтернативи я жодної не бачу.

– Ні! – кричить Джо, коли ми опиняємося біля самої води. – Хочу додому! Мені холодно!

Я дивлюся на воду. Усього лише кілька днів тому я сиділа у теплому будинку, складаючи плани на Різдво. А тепер я збираюся посеред зими занурити свою дитину в озеро.

Я торкаюся води рукою. Крижана. Ні, ну не можу ж я насправді занурити туди Джо. Тому я просто змочую у воді та витискаю фланелевий рушничок.

– Ось так, умиємо тебе, – кажу я, сильніше притискаючи до себе Джо та розгортаючи рушник. – Цікаво, чи бачив Макс озеро, відвідуючи тих своїх чудовиськ? Не пам'ятаєш?

Джо не відповідає. Я протираю фланелевим вологим рушничком його тіло, він кривить обличчя та б'є мене кулачками.

– Ось і все, – кажу я, знову загортаючи його у рушник. – Не так уже й страшно було, еге ж?

Я намагаюся взяти його зручніше, аж раптом наші погляди зустрічаються, і я бачу в його очах страх. Але боїться він не води. Мене.

8. Солдат № 1

Ровен-Айл, вересень 2003

Мені стало ніяково через те, що я вже давненько нічого не писала у цьому блокноті, хоча, якщо чесно, не було особливо що писати; а який сенс вести нудний до гикавки щоденник? Але сьогодні вранці, натрапивши на нього поглядом на своїй книжковій полиці, я вирішила, що час починати записувати знову. Можливо, якщо я це робитиму, то зі мною знову почнуть відбуватися цікаві речі.

Після тієї останньої вилазки Серж уже протягом багатьох місяців не давав мені жодних завдань. Натомість на мене звалилася ціла купа хатньої роботи – доволі звичайної, але досить виснажливої. Я намагаюся не думати про те, що сталося на озері, бо коли згадую, то серце мое виривається з грудей. Іноді мені сняться жахіття, що я досі під водою, а Серж тримає мене. Але в жахіттях він не витягує мене, ні – він дозволяє мені потонути, і я опускаюся вниз, на саме дно озера, де аж чорним чорно. Я прокидаюся вся мокра від поту й задихана, але Сержеві про ті сни не розповідаю. Просто прокидаюся і живу з усім цим далі, бо так чинять добрі солдати.

Зараз у нас сезон збирання врожаю, а це для нас із Сержем завжди нелегкі тижні. Але, попри те, що мені дуже важко, це моя улюблена пора року. Після місяців життя на вівсянці та кип'яченій воді з дешицею м'яса на щодень, від самої лише згадки про свіжі овочі в мене з рота тече слина. Я довгі тижні мріяла про хрусткі помаранчеві морквини з кучерявим, схожим на петрушку ботвинням, які я витягуватиму із землі, про їхній солодкавий запах, що лоскоче ніздрі, коли я, струшуючи з морквинок землю, складаю їх до кошика. Про зелений горошок, який я вилущуватиму зі стручків пучкою великого пальця, та про гостру цибулю, що так добре пахне, коли Серж обсмажує в ній кроляче м'ясо. Від самої лише думки про все це в мене розігрується апетит, хоча Серж каже, що з'їмо ми лише частину врожаю. Решту продамо, а за отримані гроші – перезимуємо.

Сьогодні ми почали – і витратили купу часу на викопування картоплі та моркви, а також на збирання гороху. Серж доручив мені обтрусити картоплю та посортувати її. То була страшенно нудна робота, і я сказала йому, що краще б я замість цього викопала решту овочів, але він заперечив: мовляв, бути добрим солдатом означає навчитися давати раду з нудьгою.

– Війна – це не завжди щось робити, – сказав він мені. – Іноді доводиться годинами стояти під палючим сонцем, знову і знову виконуючи те саме завдання, начищаючи свої чоботи, аж поки не побачиш у них свого обличчя. Коли ти вмієш упоратися із нудьгою – ти готовий до бою.

Мене страшенно дратувало, що протягом останніх місяців Серж мене не муштрував. Замість того, аби разом піти на скелю або до лісу – на кроляче полювання, він усе казав мені, що я мушу більше часу проводити вдома, допомагаючи куховарити, прибирати та порядкувати в саду, виносити нічний горщик, а також стежити, щоби в грубі завжди було достатньо дров. Я нічого не маю проти всіх цих завдань, але воліла б ходити на полювання із Сержем. Він тепер ходить до лісу сам і залишається там значно довше. Одного разу він повернувся із обличчям, заляпаним кров'ю, і я перелякалася, що він поранений або що Але то була не його кров, це була кров кроликів, яких він приніс під пахвою. І це було так несхоже на Сержа... Він завжди вбивав чисто – і дуже цим пишався. Я хотіла було поцікавитися, чому в нього все обличчя в крові, але на лиці в нього був той вираз, що буває зазвичай тоді, як він чує голоси, тому я просто мовчки взялася патрати кролячі тушки.

Занурившись у всі ці хатні турботи, у мене склалося враження, що я щось зробила неправильно і просто не заслуговую на те, аби бути Солдатом № 1. Але коли сьогодні Серж сказав, що нудьга – це важлива складова солдатського способу життя, я зрозуміла, що саме він робив упродовж усіх цих місяців. Це досі була муштра, тільки я цього не розуміла. Словом,

тепер я почуваюся краще. І яка різниця, що я сортую картоплю, а не стріляю по мішенях, якщо Серж у мене досі вірить і взагалі має план. Це дуже добрі новини.

У будь-якому разі, коли я закінчила розкладати овочі по мішках та прикріпила цінники, Серж вручив мені стос картонних коробок і наказав піти позбирати яйця з кліток. Мені ця робота дуже не подобається, бо кури бувають дуже жорстокими й кусючими. Коли я була маленькою, одна з них дзьобнула мене аж до крові, прокусивши шкарпетку. Я тоді дуже перелякалася, і Серж ходив збирати яйця сам. Але сьогодні він попросив це зробити мене, і я зрозуміла, що я постала перед наступним випробуванням, тому просто взяла ці коробки, зняла засувку з першої клітки та обережно ступила всередину.

Вони зчинили такий рейвах, ті кури, так замахали крилами та кудкудакали! Я намагалася хапати яйця якомога швидше, перш ніж вони почнуть мене дзьобати, але вони шаленіли дедалі більше. Мені хотілося просто вийти звідти, але я знала, що крізь задні двері за мною спостерігає Серж, тому глибоко зітхнула й пішла просто на них. Тоді вони всі, немовби велика куля з пір'я, подалися назад, звільнивши решту клітки. Одна з курей була мертва. Вона лежала попереду. Її ноги й тіло були в клітці, але скалічена голова стирчала назовні поміж дротами. Мене це видовище не налякало. Мертві кури – звичайна частина життя. Я знала, що ці яйця потрібні нам на продаж, тому просто зібрала їх, а мертво курку відсунула вбік.

Коли я закінчила, то зачинила клітку і, підійшовши до Сержа, розповіла йому, що трапилося. Його реакція мене здивувала. Замість того, щоби знизати плечима, як це було зазвичай, він дуже розлютився і почав нарікати на те, що «ті трикляті лисиці його пустять по світу», додавши, що сьогодні ввечері встановить на них пастку. Я згадала про свою подружку-лисичку, у якої очі були, як у моєї померлої в пустелі мами, і мені зробилося зле. Чхати я хотіла на вбивство тупої курки, кроля або старої, млявої вівці, але лисиця – це інше. Не знаю, що б я робила, якби вона померла. Звісно, я нічого не сказала Сержу – не дай бог, ще подумає, що я перетворилася на якусь тухтіюку... Але в голові я почала складати план.

Надвечір ми винесли на продаж наші продукти. Серж каже, що це найкращий для того час, бо люди повертаються з роботи додому і всі вони голодні. Але тоді єдиним нашим клієнтом був священник. Він під'їхав на своїй блискучій червоній машині близько 7:30, коли я вже збиралася збирати ятку. Серж, напевно, бачив, як він наближається, бо вийшов із будинку та запитав у священника, чого він хоче. Той купив кілька пакетів овочів – моркви та картоплі – і десяток яєць. Поки Серж пакував замовлення, я вивчала його поглядом. То був дивний дядько. Опецькуватий, вузькоплечий, із блідо-блакитними очима, він нагадував китайську порцелянову вазу, яку Серж привіз колись із бунгало в Міддлсбро. Ці очі дивилися холодно, і я, зазираючи в них, теж відчувала, як тілом моїм біжать дрижаки. Він багато не говорив, просто пробурмотів щось та віддав гроші. Коли він повернувся до своєї машини, я зрозуміла, кого він мені нагадує. Ці холодні очі та білий комірець – ну геть тобі лісовий голуб.

Я хотіла було поділитися своїми спостереженнями із Сержем, але він раптом сплюнув:

- Наволоч, - пробурмотів він, похитавши головою. - Скільки ж такої наволочі...

Це був мій шанс. Коли ми зібрали ятку, я спитала його, навіщо він узагалі з тим священником спілкувався, навіщо він брав його гроші, якщо він так ненавидить релігію. Серж на мить зупинився, нахмурився, витер чоло, а потім подивився на мене.

- Я не заперечую проти того, щоби брати його гроші, - сказав він, дивлячись на мене таким поглядом, із яким зазвичай цілиться у мішень. - Насправді, коли такі, як ми, отримують щось від таких, як він, - це інше. Бо зазвичай відбувається навпаки.

Я перепитала, що саме він має на увазі, а він знову почав розповідати про те, як його дитиною відправили до католицької школи, де його навчали священники. За його словами, усі вони до останнього були потворами-садистами. Але він теж був міцним горішком, тому якимось терпів. Але ось чого він не міг стерпіти - так це щотижневих візитів парафіяльного священника. Щосуботи вранці він сходив униз і бачив отця Г'ю, який сидів на кухні із його матір'ю, п'ючи чай та заїдаючи його тортом. Торт був помітним ударом по їхньому бюджетові, але мама завжди його купувала, розповідав Серж, щоби священник уважав, що вони не схожі на решту мешканців з їхньої вулиці - із немитими вікнами та собачим лайном на подвір'ї, що вони - добрі, поважні люди, у яких завжди знайдеться торт у пластиковому контейнері та які п'ють чай із китайського сервізу. Священник цікавився, як у них справи - Сержа і його бабусі, бо жили вони удвох, оскільки дідусь помер, коли Сержеві виповнилося п'ять років, - і взагалі, вдавав, що йому не начхати. Він слухав нарікання бабусі на те, що по всій вулиці ніхто не спроможний нормально доглядати за будинком, а також історії про те, як добре вчиться у школі Серж. Але перед тим, як піти, він ніби мимохіть згадував, що дах церкви потребує ремонту або що бракує продуктів на різдвяні подарункові набори для старших людей, тож, якщо в бабусі, мовляв, знайдеться пара зайвих копійок, церква із вдячністю їх прийме. Серж казав, що вони не мали грошей, аби ще з кимось ділитися. Вони були бідні. Безнадійно бідні. Але священник тиснув на бабусин добрий характер, кажучи, що всі парафіяни складаються хто чим може, тим самим змушуючи її почуватися винною.

- Бо вони завжди так роблять, мила моя, - промовив Серж, коли ми підіймали місточок до будинку. - Вони тиснуть на твою совість.

І моя бабуся на це піддавалася. Вона йшла до маленького чайника, який стояв на туалетному столику, діставала звідти останні копійки та віддавала священнику. Після цього вони цілий тиждень перебивалися з води на хліб.

- У них немає совісті, - сказав Серж. - Серед них повно паразитів. Ось чому я не вбачаю нічого поганого в тому, аби брати з них гроші.

Решту вечора він бухтів про церкву, лицемірство та несправедливі війни, а потім взявся розповідати про пустелю.

- Там усе було у крові. Вона була повсюди, - сказав він, дивлячись на мене скляним від пива поглядом.

Це мене трохи заскочило, бо він ніколи досі не порушував цієї теми, і мені стало цікаво, що саме він має на увазі. Невже він когось убив? Але я знала, що, коли він перебуває в такому настрої, краще не ставити йому жодних питань. Ба більше, хоча мені страшно це казати, я хотіла, аби він забувся. Поки він розповідав, то випив три великі кухлі домашнього пива, а я все доливала. Я знала, що якщо він продовжуватиме думати про священника та війну, не припиняючи при цьому пити, то зрештою забуде і про лисиць. І я мала рацію. Коли він нарешті вклався спати, я пішла до заднього входу, перевірити, чи не наставив він пасток. Надворі був звичайний спокійний осінній вечір. Але свою лисицю я таки побачила. Вона стояла в тіні будинку й дивилася на мене уважно та спокійно, ніби знала, що я зробила для неї, ніби вона знала, що я – її друг.

9. Ліза

«Думай, Лізо, думай» – кажу я собі, міряючи кроками затхлу вітальню. – Ну, сюди ти дісталася. А далі що?»

Я стою біля брудного вікна і дивлюся на озеро, згадуючи її слова.

«Якщо тобі колись потрібно буде сховатися – будинок у твоєму розпорядженні. Там дуже спокійно. І безпечно».

Утім, я відчуваю що завгодно, але не безпеку. Я відчуваю, що будь-якої миті він може знайти нас і вломитися у ці двері. Навіть стоячи біля цього вікна, я відчуваюся виставленою на огляд, хоча і знаю, що він просто не може знати, де я. Я не використовувала своєї банківської карти, взявши із собою в дорогу накопичену протягом останніх місяців готівку, – просто знімала тут і там з банкомата то десять, то двадцять фунтів, отже, за банківською картою поліція мене точно не вистежить. Я спланувала цю втечу до останньої деталі, але єдине, чого я не могла передбачити, що обіцяний нею безпечний будинок виявиться таким. Навіщо вона мене сюди відрядила, знаючи, у якому стані цей будинок? Невже ж це пастка? Ні, я такого навіть не уявляю. Вона – моя подруга, вона захистила мене в момент найбільшої вразливості. Вона б ніколи не наразила мене на небезпеку. Я повинна у це вірити. Я повинна вірити, що я ухвалила правильне рішення. Заради нас обох.

Я відступаю від вікна і дивлюся на Джо. Він сидить у вітальні на купі подушок, підтягнувши коліна до підборіддя та втупившись очима в підлогу.

Уже понад годину він не вимовив жодного слова.

Я спробувала було вмовити його піти прогулятися в сад, навіть пообіцяла йому, що якщо нам пощастить, ми можемо зустріти там різних звірятко, але його це не зацікавило. Він начебто зіщулювся і сховався в самого себе. Тиша, що панує в будинку, дратує мене, тому я затягнула пісеньку, яку зазвичай співала мама, пораючись у хатніх справах, – стару ірландську народну мелодію, якої бабуся навчила її в дитинстві. Але я доходжу лише до

першого приспіву – Джо починає бити кулаками в підлогу та кричати, аби я припинила.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию (https://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=65925130&lfrom=196351992) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.

notes

Примечания

1

«Там, де живуть чудовиська» – дитяча книжка з картинками американського письменника та художника Моріса Сендака.

2

SAS – Special Air Service, головний підрозділ Сил спеціальних операцій Британської армії.

3

Дитячий фентезійний роман шотландського письменника Кеннета Грема.

